

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

36E JAARGANG

WOENSDAG 18 APRIL 1951

No. 1770

COMMISSIE VAN REDACTIE

*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris)*

Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

Assistent-Redacteur: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË

*J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen;
R. Vandeputte; F. Versichelen.*

De aandacht van de lezers wordt gevestigd op het bericht op blz. 290.

INHOUD

	Blz.
De economische unie; reculer pour mieux sauter? door <i>Dr J. Kymmell</i>	292
Het einde van de conferentie te Torquay door <i>Mr H. van Blankenstein</i>	294
De wereldexport van machines sedert 1913 door <i>J. P. Bijleveld</i>	296
London Letter door <i>Henry Hake</i>	300
Bedrijfseconomische notities:	
Beëindiging der belastingheffing over schijnwinst met betrekking tot voorraden? door <i>R. Bürgert</i>	301
Aantekening:	
De economische ontwikkeling van Chili	303
Geld- en kapitaalmarkt	305
Grafieken:	
De buitenlandse handel van Nederland	306
Statistieken:	
Bankstaten	306

Dezer dagen

heeft De Nederlandsche Bank het disconto verhoogd met een vol procent. Gevoegd bij de vroegere maatregelen tot creditrestrictie zou men hieruit opmaken, dat de poging om de economische ontwikkeling te beheersen via de monetaire politiek wordt voortgezet. Hoe zal het monetaire kwikzilver, dat men omloopsnelheid van het geld noemt, reageren? Het is een vraag, die van meer dan academisch belang is.

De Nederlandse Regering heeft intussen ervaren, dat het door haar gewenste bedrag voor consolidering van de staatsschuld op het gewenste ogenblik niet ter beschikking kwam van de zijde, waarop men had gehoopt. Hiermee is geen man overboord; wel kan men vermoeden, dat het er toe zal bijdragen de staatsschuld vlottend te houden.

Betekent de gehele ontwikkeling op monetair gebied, in het bijzonder van de rentevoeten, dat in de nauwe relatie tussen het Ministerie van Financiën en de goedkoop geldpolitiek het hoofdstuk begint: „So endete eine Liebe“?

Het is niet alles rozengeur, ook in de Benelux. Wij doelen niet op snijbloemen, doch op de vele belangwekkende beschouwingen, te berde gebracht op het vijfde economische congres over deze unie met de lange ondertrouw. Verblijdend was echter, dat er van alle zijden op nadruk en constructieve toon werd gesproken. Zoals het thans gaat, blijkt de samenwerking al een eind gevorderd. Is het bovendien geen moderne volkswijsheid, dat bij geforceerde samenwerking zelden de genegenheid bestendig blijkt?

De formele afwikkeling nadert voor het plan tot samenwerking in de Europese ijzer- en kolenindustrie, een verbintenis, waarvan men met grote spanning de werking zal afwachten, ook als men van mening is, dat hier de economische verhoudingen inderdaad een grondslag voor het organisatorisch samengaan inhouden.

Waar is momenteel een hechter band dan tussen inkomensbesteding en belastingen? Het Britse budget geeft een reeks voorbeelden, de recente editie van de Nederlandse regeringsvoorstellen om de militaire inspanning financieel te overbruggen biedt andere. De weeldebelasting wordt van 15 tot 30 pCt verhoogd; het geldt ook die goederen, die in een huls van schone schijn de verbruiker tegemoet treden. Wie zich op uiterlijke luister richt, moet het gelag betalen; het is een geruststelling te weten, dat tafelazijn, om pap niet te vergeten, vrij van omzetbelasting zullen blijven. De acrobatiek tussen macro-economie en micro-economie, die van een tegenwoordige Minister van Financiën wordt gevergd, is welhaast onuitvoerbaar.

Onuitvoerbaar, dat zijn de Nederlandse groenten nog niet gebleken. De export naar Duitsland is hervat, de uitvoering van de andere onderdelen van het O.E.E.S.-plan tot hulp aan de geremde exporteurs naar Duitsland, blijft nog napraten vergen.

En in Duitsland zelf is men het ook nog niet eens, zomin over de voorstellen der andere landen als over de richting van de eigen economische politiek. Het debat tussen de voorstanders van een meer geleid economisch leven en de vertegenwoordigers van een vrijer economie is thans in volle gang.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

COUPONBETALING

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering-Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.

Aanpassing

van ondernemingspensioen- en
spaarfondsen aan de (komende)
nieuwe wettelijke bepalingen ●

Kantoor: Bellevuestraat 2, Dordrecht, Telefoon 01850 - 5346

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen,
Amsterdam (alleen Assurantie)

BERICHT

Aan de leden van het Nederlandsch Economisch Instituut wordt bepleid verzocht om — voor zover zij dit nog niet deden — de contributie voor het jaar 1951, ten bedrage van f 30 voor het binnenland en f 33 voor het buitenland, vóór eind April a.s. te willen voldoen door storting op postgirorekening No. 8408 of op onze rekening bij de heren R. Mees & Zoonen, alhier.

Leden in België/Luxemburg kunnen de tegenwaarde in francs van het verschuldigde bedrag storten op onze rekening B 26198 bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische postrekening No. 260.34.

Abonneert U op

DE ECONOMIST

Maandblad onder redactie van Prof. P. Henipman, Prof. P. E. Kreukniet, Prof. H. W. Lambers, Th. Ligthart, Prof. J. Tinbergen, Prof. G. M. Verrijn Stuart, Prof. F. de Vries, Prof. J. Zijlstra.

Abonnementsprijs f 22.50; fr. p. post f 23.60;
voor studenten f 19.—; franco per post f 20.10

Abonnementen worden aangenomen door de boekhandel en door de uitgevers

DE ERVEN F. BOHN TE HAARLEM

★ AUTO WERELD UW METGEZEL ACHTER ★

HET STUUR / AUTO WERELD UW METGEZEL ACHTER HET STUUR

ZUINIG MET UW

AGENPARK

*want de vervanging wordt steeds
moeilijker en kost steeds meer geld*

Zorgt er daarom voor dat Uw chauffeurs en chaufferende vertegenwoordigers weten hoe zij met een wagen moeten omgaan, dat zij geen onnodige slijtage in de hand werken en vooral tijdig weten te constateren als er iets hapert

Dit alles bevordert U zeer, wanneer U voor Uw gehele rijdende personeel een abonnement afsluit op het Maandblad

AUTO WERELD

Uw metgezel achter het stuur

een periodiek dat hierop geheel is ingesteld

Abonnementsprijs f 6.50 per jaar; bij meerdere abonnementen per firma korting / Vraagt proefnummer

UITGAVE: KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS - SCHIEDAM

★ AUTO WERELD UW METGEZEL ACHTER ★

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK

Dr J. Kymmell, *De economische unie; reculer pour mieux sauter?*

De volkomen economische unie ligt — gegeven de huidige internationale politieke sfeer en verhoudingen — nog in het verre verschiet. De unieverhouding tussen Nederland en de B.L.E.U. zou voorlopig materieel wel eens haar hoogtepunt kunnen hebben bereikt. De Nederlandse import uit de B.L.E.U. is, als gevolg van de Voorunie, met een enorme sprong gestegen; ook in verhouding tot de totale import steeg de invoer uit de B.L.E.U.. De export naar de B.L.E.U. steeg eveneens, doch hield gelijke tred met de algemene stijging van onze export. Het totale tekort van de Nederlandse lopende rekening over 1950 ad ca f 1.200 mln was voor bijna f 1.000 mln afkomstig uit de B.L.E.U. Het huidige tekort met België is niet alleen van structurele aard, doch tevens in belangrijke mate het gevolg van de algemene deficitaire positie van Nederland en dus van de door de Regering gevoerde monetaire en economische politiek. De Voorunie staat of valt met het voortbestaan van de E.P.U. en de Nederlandse deelneming daaraan. Zolang de binnenlandse economische en monetaire positie van Nederland nog zodanig is, dat de betalingsbalans nog niet in evenwicht is, blijft de Benelux, dus eigenlijk de Voorunie, een kostbaar experiment. De Nederlandse buitenlandse schuld loopt hierdoor met tientallen miljoenen guldens per maand op. Zolang geen afdoende maatregelen worden getroffen om het tekort in het betalingsverkeer met het buitenland, en speciaal met Europa, te doen verdwijnen, dient de Regering zich terdege af te vragen, of een voortzetting der Voorunieverhouding in haar huidige omvang wel de moeite waard is.

Mr H. van Blankenstein, *Het einde van de conferentie te Torquay.*

De uitkomsten van de conferentie inzake de tarieven te Torquay kunnen objectief — in het licht van een gerationaliseerde methode tot uitbreiding van het net van tariefverdragen op de grondslag van meestbegünstiging — en subjectief — in het licht van het vraagstuk van de ongelijkheid der Europese tarieven — worden gezien. Objectief kan men zeggen, dat Torquay — met ca 150 nieuwe accoorden en met de morele druk tegen algemene verhoging der invoerrechten, welke wederom is gebleken uit het opnieuw onveranderlijk vastleggen van de bestaande bindingen tot 1 Januari 1954 — aan de bedoelingen heeft beantwoord, al zijn er wel teleurstellingen geweest. Subjectief hebben de plaatsgevonden verlagingen van invoerrechten ons niet noemenswaard nader gebracht tot de oplossing van het Europese vraagstuk. De delegaties van de landen van de Benelux zijn er in geslaagd dit feit, en de noodzaak van meer ingrijpende actie in het belang van de integratie van de Europese economie, erkend te krijgen door negen Europese landen en de Verenigde Staten, en later door de Verdragsluitende Partijen.

J. P. Bijleveld, *De wereldexport van machines sedert 1913.*

Sedert 1913 wordt de totale wereldexport van machines voor 80 pCt verzorgd door Groot-Brittannië, Duitsland en de Verenigde Staten. Voor 1913 t/m 1948 wordt voor deze drie landen een niet onaanzienlijke richtingsverandering van de export vastgesteld. Voor Groot-Brittannië, Duitsland, de Verenigde Staten, Japan en Nederland wordt nagegaan, welke perspectieven zich voor de naaste toekomst bieden. Er wordt geconstateerd, dat de Nederlandse metaalnijverheid tot nu toe zeer onevenwichtig is opgebouwd. De Nederlandse machine-export komt voor een

moeilijke taak te staan en zal aan een zware concurrentie het hoofd moeten bieden. Vele landen hebben op ons land een behoorlijke voorsprong. Neemt men in aanmerking, dat het Nederlandse aandeel in de wereldexport van machines gering is — slechts 1,5 pCt — dan kan men wel aannemen, dat bij een gedegen inspanning, goede kwaliteit, lage prijzen en voortdurend koopmanschap, het Nederlandse aandeel kan worden vergroot. Wanneer het ons gelukt het niveau van Zweden of Zwitserland te bereiken, zal de export van Nederlandse machines zeker nog kunnen verdubbelen.

— SOMMAIRE —

Dr J. Kymmell, *L'Union économique; reculer pour mieux sauter?*

L'union économique intégrale ne se réalisera que dans un avenir lointain. Le stade atteint par les Pays-Bas et l'U.E.B.L. pourrait bien se révéler provisoirement comme le point culminant, matériellement réalisable. Le sort de la Pré-Union dépend complètement du maintien de l'U.E.P. et le fait que les Pays-Bas continueront à en faire partie. Tant que la situation économique et monétaire des Pays-Bas ne permettra pas d'équilibrer la balance des paiements, Benelux ou plutôt la Pré-Union restera une expérience coûteuse qui occasionne un accroissement de la dette étrangère des Pays-Bas de dizaines de millions de florins par mois. Aussi longtemps qu'on n'a pas pris des mesures définitives pour faire disparaître le déficit dans les paiements sur l'étranger et spécialement sur les pays de l'Europe, le gouvernement néerlandais doit se demander si une prolongation de la Pré-Union dans sa forme actuelle vaut vraiment la peine.

Mr H. van Blankenstein, *La clôture de la conférence de Torquay.*

Bien que, officiellement, la signature des documents dressés n'ait lieu que le 21 avril prochain, on peut dire que la conférence à Torquay, relative aux tarifs, est en fait déjà terminée. Les pourparlers entre les 39 pays participants ont abouti à la rédaction de 150 accords. Cet article traite des aspects spéciaux de ces conventions en ce qui concerne les pays Benelux et l'Europe. L'auteur est d'avis que les efforts faits par les pays Benelux pour résoudre le problème de la disparité des tarifs européens n'ont pas été couronnés de résultats tangibles. Toutefois ils ont obtenu un succès tactique considérable par le fait que la réalité et l'urgence du problème en question ont été admises par une grande partie des participants et ensuite qu'il a été déterminé que la solution doit être cherchée, en premier lieu, par un accord entre les pays européens.

J. P. Bijleveld, *L'exportation mondiale des machines depuis 1913.*

Depuis 1913 l'exportation mondiale des machines est assurée pour 80 p.c. par le Royaume Uni, l'Allemagne et les États Unis. Pour la période de 1913 à 1948 ces trois pays ont à constater un changement assez considérable dans les débouchés des machines. L'auteur examine les possibilités qu'auront, dans un proche avenir, en cette matière, le Royaume Uni, l'Allemagne, les États Unis, le Japon et les Pays-Bas.

De economische unie; reculer pour mieux sauter?

Het schijnt in de bedoeling te liggen binnen afzienbare tijd wederom een Benelux Ministersconferentie te doen houden. Wat zou het doel van deze conferentie kunnen zijn?

Zal thans de reeds eerder enige malen aangekondigde economische unie nu echt worden gesloten? Of zal men zich voorlopig beperken tot het proclameren van de unie, en het tekenen van een officieel verdrag, waarin staat hoe het allemaal zou moeten zijn, doch tegelijk constateren, dat de realisering van de doelstellingen voorshands helaas nog niet mogelijk is? Of zou ook dit nog niet geschieden?

Teneinde zich een oordeel te vormen omtrent hetgeen op deze ministersconferentie zou kunnen worden bereikt, realiseer men zich de feitelijke situatie van het ogenblik.

De douane-unie tussen Nederland en de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie bestaat reeds drie jaar. In het onderlinge verkeer worden dus geen invoerrechten meer geheven.

De quantitative restricties zijn met het in werking treden van de Voorunie in 1950 vrijwel alle opgeheven; slechts de invoer van een aantal Nederlandse landbouwproducten wordt nog door België gecontingenteerd (ca 10 pCt van de Belgische invoer uit Nederland). Voor een aantal andere Nederlandse landbouwproducten gelden in België minimumprijzen. Het nadelige effect hiervan wordt echter gedeeltelijk gecompenseerd, doordat deze producten op de Belgische markt prioriteit hebben t.o.v. die van andere landen. Door Nederland wordt een aantal niet zo belangrijke Belgische producten nog gecontingenteerd.

Het dienstenverkeer is grotendeels vrij.

Het kapitaalverkeer is nog niet officieel vrij. Bij de huidige vrijheid van het goederenverkeer betekent dit echter alleen, dat geen onbegrensde kapitaalvlucht mogelijk is.

In feite is dus datgene, wat men met de economische unie wilde verwezenlijken, vrijwel verwezenlijkt. Is er nog meer te bereiken dan een perfectionneren van het reeds bereikte?

Er wordt nog wel gesproken van een convertibiliteit der beide munten, welke nog niet tot stand is gebracht, doch is deze nog wel relevant?

Het antwoord moet — helaas voor de ongeduldige idealisten — zonder enig voorbehoud bevestigend luiden. Gegeven de huidige internationaal politieke sfeer en verhoudingen betekent dit antwoord tegelijkertijd, dat de echte, de volkomen unie, voorshands nog in het verre verschiet ligt.

Het betekent ook, dat de unieverhouding tussen Nederland en de B.L.E.U. voorlopig materieel wel eens haar hoogtepunt zou kunnen hebben bereikt.

Ter toelichting een vluchtige blik op de consequenties van de huidige Voorunie en de basis waarop deze rust:

1. De Nederlandse import uit de B.L.E.U. steeg, de devaluatie van de gulden ten spijt, met een enorme sprong, zulks dank zij de Voorunie en de daarin voorziene liberalisatie van de invoer uit de B.L.E.U. Ook in verhouding tot de totale import steeg de invoer uit de Beneluxpartner. De export naar de B.L.E.U. steeg eveneens, doch deze stijging, grotendeels een gevolg van de devaluatie omdat van een additionele liberalisatie door België geen sprake was, hield gelijke tred met de algemene stijging van onze export.

Met onderstaande tabel moge worden volstaan ¹⁾.

Jaar	Nederlandse invoer uit de B.L.E.U. (in mln gld.)	In pCt van de totale invoer	Nederlandse uitvoer naar de B.L.E.U. (in mln gld.)	In pCt van de totale uitvoer
1946	301	14	168	21
1947	520	12	292	16
1948	730	15	420	16
1949	760	14½	507	13
1950	1.430	18½	722	13½

¹⁾ De gegevens zijn ontleend aan het C.B.S.

2. Het financiële tekort steeg aanvankelijk geleidelijk gedurende de jaren 1946 t/m 1949 van circa f 10 mln per maand tot ruim f 20 mln per maand. Met de in werking treding van de Voorunie steeg in 1950 het maandelijks tekort tot circa f 80 mln (inclusief aflossingen van in de jaren 1946/48 opgenomen leningen)! Het blijkt dus, dat het totale tekort van de Nederlandse lopende rekening over 1950 ad circa f 1.200 mln voor bijna f 1.000 mln afkomstig was uit de B.L.E.U. (hoewel met dit gebied slechts ca 16 pCt van ons buitenlandse goederenverkeer plaatsvindt).

3. Hoewel de laatste decennia altijd een structureel tekort met België heeft bestaan, dat vroeger echter werd gecompenseerd door inkomsten in andere valuta, is het duidelijk, dat het huidige tekort niet alleen van structurele aard is, doch tevens in belangrijke mate het gevolg is van de algemene deficitaire positie van Nederland en dus van de door de Nederlandse Regering gevoerde monetaire en economische politiek.

Het behoeft geen toelichting, dat alleen het bestaan van de E.P.U. en de daarvan verkregen credieten een dergelijk tekort met België mogelijk hebben gemaakt. Dit tekort, dat in de jaren 1948-1950 grotendeels door middel van trekkingsrechten uit de Marshall-hulp kon worden gefinancierd, is sedert Juli 1950 geheel gedekt uit de credietmarge bij de E.P.U.

Het Nederlandse tekort bij de E.P.U. bedroeg tussen 1 Juli 1950 en 1 April 1951 ruim f 700 mln, welk bedrag globaal overeenkomt met het tekort t.o.v. de B.L.E.U.. De Voorunie staat of valt dus met het voortbestaan van de E.P.U. en de Nederlandse deelneming daaraan.

Aan de andere kant kan de Nederlandse deelneming aan de E.P.U. alleen worden gecontinueerd, indien het tekort jegens de E.P.U. en dus ook t.o.v. de B.L.E.U. zeer snel en zeer sterk afneemt. Men bedenke, dat bijna 60 pCt van de Nederlandse quote bij de E.P.U. is opgenomen en dat dus in de komende maanden 60 cent van elke gulden tekort in goud moet worden afgedekt. Bij een tekort, dat de laatste 9 maanden gemiddeld f 80 mln bedroeg, zou dit bijna f 50 mln goud per maand betekenen. Indien echter deze positie niet binnen zeer korte termijn zal zijn verbeterd — en de moeilijkheden met Duitsland hebben de kansen hierop niet verhoogd —, dan zal ongetwijfeld onze Zuidgrens niet veel langer geheel geopend kunnen blijven.

Men zou uiteraard kunnen overwegen, zeker indien t.a.v. onze export naar Duitsland geen duurzaam afdoende satisfactie kan worden verkregen, de huidige liberalisatie t.o.v. de B.L.E.U. te laten bestaan (95 pCt van onze import uit dit gebied) en alleen de liberalisatie t.o.v. de andere E.P.U.-landen te reduceren.

Afgezien van de politieke bezwaren aan deze handelwijze verbonden, zou een dergelijke maatregel zeker het gewenste en noodzakelijke effect — nl. een aanzienlijke vermindering van de import — niet hebben. Immers,

de invoer uit deze andere landen zou dan via België geschieden. Zulks geschiedt ook thans reeds, getuige het gestegen percentage van onze invoer uit de B.L.E.U..

De bijna geheel vrije import uit dit gebied bevat ongetwijfeld vele goederen, afkomstig uit derde landen, welke echter niet rechtstreeks uit deze derde landen mogen worden geïmporteerd. Zulks is weer een gevolg van het feit, dat de Belgische import uit deze landen, mede tengevolge van de positie van de Belgische franc, praktisch geheel vrij is.

Theoretisch zou men deze doorvoer kunnen verhinderen door een origine-contrôle aan de Nederlands-Belgische grens, waarbij dan alleen in de B.L.E.U. geproduceerde goederen vrij zouden kunnen worden doorgelaten.

De praktijk heeft echter uitgewezen, dat van een dergelijke contrôle weinig terecht komt. Mocht daarom blijken, dat de Nederlandse Regering er niet in slaagt, uitsluitend met monetaire middelen het betalingstekort t.a.v. Europa drastisch te reduceren voordat onze goud- en deviezen-reserves beneden het noodzakelijke liquiditeitsminimum zijn gedaald, dan zal een beperking van de vrije import, ook t.a.v. de Beneluxpartner, vrijwel onvermijdelijk zijn.

Wat de Voorunie betreft, zou dit natuurlijk een stap terug zijn. Ook de economische unie zou daardoor enigszins op de lange baan worden geschoven. Dit is echter de onvermijdelijke consequentie van het feit, dat de voorwaarden, waaraan moet zijn voldaan voor het sluiten van een economische unie, nog niet zijn vervuld¹⁾.

Nu zou een economische unie op twee manieren op korte termijn kunnen worden verwezenlijkt:

1. Indien de internationale positie van de Nederlandse gulden zodanig zou zijn hersteld, dat tekorten aan bepaalde valuta — dus ook het tekort aan B.fr. — bijv. via de E.P.U. wederom kunnen worden afgedekt met surplussen aan andere valuta. Een zodanige positie heeft de Belgische franc reeds bereikt. In dat geval zou, dank zij deze E.P.U., een situatie bestaan op basis waarvan een economische unie geïmplementeerd zou kunnen worden. Wanneer een dergelijke verrekeningscentrale niet bestaat; dan zou een economische unie tussen de beide partners slechts mogelijk zijn, indien het onderlinge betalingsverkeer globaal in evenwicht zou zijn — een zeer onwaarschijnlijke situatie — en eventuele tekorten d.m.v. valuta van derde landen zouden kunnen worden afgedekt. Voor een dergelijke driehoekscompensatie zou echter voor elk afzonderlijk geval de toestemming van deze derde landen nodig zijn.

2. Zolang dit echter nog niet het geval is, kan het probleem van de inwisselbaarheid van guldens en B.fr. alleen worden opgelost door een volledige amalgamerings van deze beide valuta. Dit betekent, dat de valuta van beide landen elk in het andere land tot wettig betaalmiddel zouden moeten worden verklaard. Zulks is in zekere zin ook het geval tussen België en Luxemburg. Dit zou een volledige unificatie van de monetaire en ook van de economische politiek vereisen. Binnenlandse en buitenlandse credietpolitiek zouden in één hand moeten zijn en een gemeenschappelijke begroting zou nodig zijn. Dat men hiertoe voorlopig niet bereid is, behoeft geen verdere toelichting.

Zolang de binnenlandse economische en monetaire positie van Nederland nog zodanig is, dat de betalingsbalans nog niet in evenwicht is, blijft de Benelux, dus eigenlijk de Voorunie, een kostbaar experiment. De Nederlandse buitenlandse schuld loopt hierdoor met tientallen miljoenen guldens per maand op. Wat België betreft, is het effect van de E.P.U. alleen, dank zij de Voorunie, dat het zijn vordering op Nederland, verkregen

met een sterk toegenomen export, voor een belangrijk deel op andere landen afwentelt.

Het heeft geen zin, zolang de Nederlandse betalingsbalans dermate deficitair is of zolang beide landen niet bereid zijn hun economische politiek volledig te unificeren, een economische unie formeel te proclameren. Er kan waarschijnlijk niets mee worden gewonnen. Of bijv. een betere regeling voor de Nederlandse landbouwexport hiermee zou kunnen worden verkregen, moet in hoge mate worden betwijfeld. Wel zou het sluiten van onze Zuidgrens voor bepaalde importen veel moeilijker worden, hetgeen met het oog op onze voorshands weinig rooskleurige externe monetaire positie weleens een ernstig bezwaar zou kunnen blijken.

Het beperken van onze import, ook uit de B.L.E.U., behoeft, nationaal-economisch gezien, geenszins een grote schadepost te betekenen, indien zulks binnen het kader van de noodzakelijke versoberingspolitiek en hopelijk voor een overzichtelijke tijdsperiode, geschiedt. Men bedenke, dat bijv. in 1950 de recordhoge import uit de B.L.E.U. voor 25 pCt uit textielstoffen en eindproducten bestond, terwijl zeker nog voor ca f 100 mln aan andere luxe en minder noodzakelijke consumptiegoederen, gedeeltelijk ongetwijfeld uit derde landen, werden geïmporteerd.

In hoeverre wellicht bij een mogelijke wijziging van onze importpolitiek jegens de Westeuropese landen nog bepaalde liberalisaties uitsluitend ten gunste van de Beneluxpartner gehandhaafd kunnen worden, zal in sterke mate afhangen van de bereidheid van de Belgische Regering om de handelspolitiek voor bepaalde goederen te conformeren aan de Nederlandse politiek. Nederland zal bijv. moeilijk de import van wollen stoffen uit België kunnen vrijgeven en uit andere landen streng contingeren, zolang België de import van deze buitenlandse stoffen vrij laat. België zou in dat geval ook een effectieve importbeperking moeten instellen. Is het, hiertoe niet bereid, dan kan het geen voorrechten op dit gebied van Nederland eisen zolang de Nederlandse betalingsbalans nog niet afdoende in evenwicht is.

De tijd, dat de Benelux een handelspolitieke troef was t.a.v. de Verenigde Staten is voorbij. De betekenis van de Benelux als katalysator voor bepaalde credieten lijkt nogal illusoir. De Amerikaanse belangstelling is thans op andere problemen geconcentreerd. Bovendien zijn dergelijke credieten ook niet wenselijk en brengen het probleem niet tot een oplossing.

Dat het verdagen van de economische unie een slag zou zijn voor de Europese integratie, voor welk streven deze unie altijd een lichtend voorbeeld heette te zijn, is een argument dat nog slechts weinigen zullen durven handhaven. Zij, die dit een belangrijke overweging achten, mogen worden verwezen naar het verloop van de besprekingen over de integratie te Parijs.

Zolang de Nederlandse Regering en het Nederlandse volk als geheel geen afdoende maatregelen hebben genomen, waardoor het tekort in het betalingsverkeer met het buitenland, en speciaal met Europa, verdwijnt, dient de Regering zich nog eens terdege af te vragen of een voortzetting der Voorunieverhouding in haar huidige omvang, waardoor onze buitenlandse schuld elke maand met enkele tientallen miljoenen guldens oploopt, wel de moeite waard is.

En dit temeer, indien het duidelijk is, dat juist ten gevolge van dit ontbreken van het externe monetaire evenwicht — welks herstel door de huidige economische mobilisatie niet zal worden bespoedigd — deze unie eenvoudig toch niet kan worden gerealiseerd.

Het doen van een stap terug zou nog geen afzien van deze unie behoeven te betekenen, en evenmin een einde aan de speciale vorm van samenwerking tussen douane-uniepartners behoeven te maken.

Yelsen.

Dr J. KYMMELL.

¹⁾ Zie ook mijn artikel over de Voorunie in „E.-S.B.” van 2 November 1949.

Het einde van de conferentie te Torquay

De conferentie inzake de tarieven te Torquay is, ofschoon de officiële tekening der documenten eerst op 21 April a.s. zal plaatsvinden, in feite reeds afgelopen. De onderhandelingen tussen de 39 deelnemende landen zijn geëindigd met het afsluiten van ca 150 accoorden. De over en weer overeengekomen concessies zullen eerst na 9 Mei a.s. mogen worden gepubliceerd, doch het is thans reeds mogelijk de algemene rekening van 6 maanden werk op te maken.

Voor een objectieve beoordeling van de uitkomst der conferentie dient men zich een ogenblik los te maken van de subjectieve aspecten van de bijzondere problemen van de landen van de Benelux en van Europa. Reeds vóór de oorlog vonden voortdurend onderhandelingen over tarieven plaats tussen de verschillende landen, welke plachten te leiden tot een net van verdragen, welker effect zich door de behandeling op de voet van „meest begunstigde natie” uitstreekte tot een groot aantal landen. De enigszins ongeordende werking van dit systeem is thans gerationaliseerd in het kader van de „Algemene Overeenkomst inzake Tarieven en Handel” (naar de afkorting van haar Engelse titel gemeenlijk het GATT genoemd). Deze overeenkomst heeft het begrip van behandeling op de voet van „meest begunstigde natie” veel uitvoeriger omschreven dan vroeger het geval placht te zijn en tevens de werking daarvan geuniformeerd. Daarnaast heeft zij de landen, welke haar hebben aanvaard, onderhandelingen teneinde te komen tot een algemene verlaging der tarieven, tenminste als een morele plicht opgelegd. Hier ligt de grote verdienste der overeenkomst. In de drie conferenties, welke achter ons liggen — die van Genève, van Annecy en van Torquay — zijn niet alleen honderden accoorden afgesloten, waarin vele duizenden tariefposten zijn verlaagd of vastgelegd, doch tevens heeft de morele druk, uitgeoefend door de overeenkomst, althans tot nog toe, een tarievenoorlog voorkomen. Dit is wederom gebleken in deze conferentie, toen een reeks van landen heeft getracht, gebruik makende van het artikel XXVIII der overeenkomst, in Genève en Annecy gegeven concessies weer ongedaan te maken. Zij ontdekten dat, ondanks de niet zeer scherpe redactie van artikel XXVIII, dit ongedaan maken geen eenvoudige zaak was. In een aantal gevallen heeft men zijn pogingen dan ook opgegeven, in de andere heeft men deugdelijke compensaties moeten geven in de vorm van nieuwe verlagingen of consolidaties. Het overgrote deel der concessies van Genève en Annecy zal bovendien weer onveranderlijk worden vastgelegd tot 1 Januari 1954. Dit resultaat moet worden gevoegd bij de 150 nieuwe overeenkomsten.

Dikwijls hoort men kritiek op de lange duur van deze conferenties, niet in de laatste plaats van de deelnemers zelf, voor wie het worstelen met deze droge materie gedurende 6 maanden van een uitzonderlijk vochtige winter in een kleine plaats in het diepe binnenland van Engeland, met zijn bekende geringe mogelijkheden van afleiding of verstrooiing, een zware beproeving is geweest. Toch zou het niet juist zijn te zeggen, dat 150 accoorden in zes maanden een gering resultaat zou zijn geweest. Ter illustratie kan hier worden vermeld, dat de onderhandelingen over het Nederlands-Amerikaanse accord inzake tarieven van 1935 toentertijd een achttal maanden hebben gevergd, terwijl in Genève in 1947 in drie en een halve maand, en in Torquay in vier en een halve maand veel meer omvattende accoorden tussen de landen van de Benelux en de Verenigde Staten tot stand kwamen.

Thans het bijzondere aspect voor de landen van de Benelux en voor Europa. De landen van de Benelux hebben in Torquay slechts acht accoorden afgesloten, hetgeen een gering resultaat is voor deze douane-unie, welke als zodanig

behoorde tot de zeven voornaamste deelnemers aan de conferentie. Met name het feit, dat men het met drie van de landen uit deze groep van zeven, t.w. het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Canada niet eens heeft kunnen worden, onderscheidt de landen van de Benelux van de andere landen uit de groep. Dit is in hoofdzaak toe te schrijven aan de bijzondere plaats, welke zij innamen door het lage Benelux-tarief. Verder waren er nog de moeilijkheden, welke inhaerent zijn aan de omstandigheid, dat men als onderhandelaar voor de Benelux rekening moet houden met drie economieën, welker belangen ten dele vrij ver uiteenlopen. Ondanks de uitstekende samenwerking der beide delegaties, welke de realiteit van de Benelux op duidelijke wijze demonstreerde, bevond men zich toch dikwijls in de situatie, dat nu eens het ene, dan weer het andere van de drie landen zijn veto moest uitspreken over mogelijkheden, welke anders hadden kunnen worden gebruikt voor meer soepelheid en slagvaardigheid in de onderhandelingen. Ter voorkoming van verkeerd begrip zij hier terstond opgemerkt, dat tegenover dit gemis aan mobiliteit het veel grotere gewicht stond, dat de drie landen tezamen in onderhandelingen en in de gehele conferentie hadden.

In „E.-S.B.” van 29 November jl. heb ik gewezen op het probleem van de dispariteit der Europese tarieven. Dit probleem wordt het sterkst gevoeld door de landen met lage tarieven, w.o. de landen van de Benelux. Ook in Torquay is gebleken, dat de methode van onderhandelen, toegepast onder de werking van de Algemene Overeenkomst, welke is gebaseerd op het principe van over en weer voordelige concessies, niet tot een gelijktrekking der tarieven binnen afzienbare tijd kan leiden. De onderhandelingskracht der landen met lage tarieven is daartoe te gering. Aan de andere kant hebben deze landen zeker geen belang bij het ontketenen van een tarievenoorlog. Daarom hebben de delegaties van de landen van de Benelux getracht een oplossing voor het probleem van de dispariteit der Europese tarieven te vinden binnen het kader van de Algemene Overeenkomst. Daarbij moesten zij rekening houden met de beslissing van de Raad van de O.E.E.S. van 27 October jl., waarin een verband werd gelegd tussen de liberalisatie tot 75 pCt van het Europese handelsverkeer en een bevredigende uitkomst van de conferentie van Torquay in de zin van een voldoende stap in de richting van de opheffing der bestaande dispariteiten. De delegaties van de landen van de Benelux hebben dus het initiatief genomen tot besprekingen tussen tien Europese landen, behorende tot de groep leden van de O.E.E.S., die deelnamen aan de conferentie en die onderling bijzonder nauwe handelsbetrekkingen hebben, en de Verenigde Staten. In deze besprekingen hebben zij voorstellen ter tafel gebracht voor het doen verdwijnen, of althans het doen afnemen, der dispariteiten in Europa. Hun fundamentele principe was, dat men onderhandelingen op de grondslag van over en weer voordelige concessies zou moeten vervangen door een gemeenschappelijke actie teneinde te komen tot het gemeenschappelijk voordeel van een integratie van de Europese economie, waarvoor een gelijkmaking der concurrentievoorwaarden, ook op het gebied der tarieven, eerste vereiste is. De voorstellen voorzagen de mogelijkheid van een gelijktrekking post voor post, waarbij dan met bijzondere omstandigheden rekening zou kunnen worden gehouden, op basis van de zgn. Brusselse nomenclatuur, dan wel de toepassing van een automatische methode. Bij deze laatste zouden telkens de verschillen tussen het laagste recht van een producerend land voor een bepaald product en de hogere rechten van andere landen over een aantal jaren met een bepaald percentage worden gereduceerd.

Beide operaties zouden moeten worden toegepast over het gehele veld van de Europese tarieven, voor zover van belang voor het handelsverkeer binnen Europa. *Conditio sine qua non* voor een non-discriminatoire toepassing van de aldus te maken reducties ten behoeve van de andere verdragsluitende partijen — zoals wordt geëist door artikel I van de Algemene Overeenkomst — zou zijn, dat deze landen van hun kant compenserende reducties zouden toepassen. Door de actie zoveel mogelijk te limiteren tot die goederen, welke in hoofdzaak van belang zijn voor het handelsverkeer binnen Europa, hoopte men de landen, waaraan men compensatie zou moeten vragen, in het algemeen te kunnen beperken tot de Verenigde Staten en Canada, welker uitvoerpakket de meeste overeenkomst vertoont met dat der Europese landen. De delegaties van deze landen achtten het niet uitgesloten, dat haar regeringen het vraagstuk der compensatie ernstig onder het oog zouden zien, indien de Europese landen er in zouden slagen tot resultaten op dit gebied te komen.

Ondanks krachtige steun van de zijde der Verenigde Staten bleek reeds spoedig, dat men er niet meer in zou slagen nog tijdens de conferentie van Torquay te komen tot algemene overeenstemming over een methode tot het bereiken van het gestelde doel. Op voorstel van de landen van de Benelux is toen, na lange debatten, door negen Europese landen en door de Verenigde Staten een memorandum goedgekeurd en ondertekend, waarin hun gemeenschappelijk standpunt werd vastgelegd. Tot de ondertekenaren behoorde niet het Verenigd Koninkrijk.

In het kort komt de inhoud van het memorandum, dat is gedateerd de 10e Maart 1951, op het volgende neer.

Stellende, dat de drie conferenties hebben bijgedragen tot de verlaging der Europese tarieven als geheel, voegen de ondertekenaren terstond daaraan toe, dat de uitkomsten van Torquay niet van zulk een omvang zullen zijn, dat zij een voldoende bijdrage zouden kunnen betekenen voor de vorming van één markt in Europa. Men zet de standpunten uiteen van die delegaties, die tijdens de discussies stelden, dat het wegwerken der dispariteiten in de tarieven zou worden beperkt door de bestaande structurele verschillen in kosten van productie, en van die andere delegaties, die weliswaar moesten erkennen, dat tot op zekere hoogte rekening zou moeten worden gehouden met structurele verschillen, maar tevens van mening waren dat desondanks nog veel meer zou kunnen worden gedaan om de verschillen in de tarieven te reduceren. Hierna volgt de erkenning, dat de methoden van onderhandelen, zoals die in het kader van de Algemene Overeenkomst worden toegepast, ofschoon op zichzelf nuttig, nimmer bestemd zijn geweest de éne Europese markt tot stand te brengen. De ondertekenaren zijn het eens, dat er een probleem bestaat van de dispariteit der Europese tarieven en zij verzoeken daarom de Verdragsluitende Partijen zo spoedig mogelijk een werkgroep in te stellen, welke zou moeten trachten het probleem op te lossen. „Last but not least,” wijzen zij er op, dat de taak van de werkgroep een nauwe verwantschap vertoont met die van de O.E.E.S., zodat zij een beroep doen op de Raad van die organisatie zijn zienswijze omtrent de wijze, waarop de bestaande dispariteiten in de niveaus der Europese tarieven kunnen worden gereduceerd, kenbaar te maken.

Het zou niet juist zijn te stellen, dat deze werkgroep een wens was van de Europese ondertekenaren van het memorandum, die eerder aan Parijs hadden gedacht als de plaats, waar een plan voor de oplossing van hun probleem zou kunnen worden uitgewerkt. Zij was veeleer een tegemoetkoming aan de Amerikaanse delegatie, welke zo sterk mogelijke waarborgen wenste, dat de Europeanen niet een plan met een Europese preferentie zouden uitwerken. Van hun kant voerden de Europeanen aan, dat de werkgroep

niets zou kunnen tot stand brengen zonder een, althans principiële, overeenstemming op politiek niveau tussen de betrokken landen, d.w.z. door een beslissing van de Raad van de O.E.E.S.

Op 29 Maart jl. begon de bijzondere bijeenkomst van de Verdragsluitende Partijen, welke de werkgroep in het leven zou moeten roepen. Daar bleek reeds spoedig, dat de niet-Europese landen, in het bijzonder die behorende tot het Britse Gemenebest, de leiding van Engeland volgden en zich dus op het standpunt stelden, dat het hier ging om een algemeen probleem van de methode van onderhandelen, hetwelk door de Verdragsluitende Partijen niet zou kunnen worden behandeld in een bijzondere Europese werkgroep, zoals door de tien landen was voorgesteld. In zoverre week men echter van het Britse standpunt af, dat men het bestaan van een Europees probleem niet ontkende en tevens bereid was toe te geven, dat dit probleem meer urgentie en meer diepte zou kunnen hebben dan het algemene. Als dit zo was, dan moesten de Europese landen maar met uitgewerkte voorstellen komen. Op 2 April namen de Verdragsluitende Partijen dus een resolutie aan, waarin de ondertekenaren van het memorandum werden uitgenodigd voorstellen te doen voor het oplossen op een non-discriminatoire basis, van het probleem van de dispariteit van de Europese tarieven. Tevens werd een werkgroep ingesteld, welke aan de zesde bijeenkomst van de Verdragsluitende Partijen, die op 17 September a.s. te Genève zal beginnen, verslag zal moeten uitbrengen over de verenigbaarheid van de voorstellen der 10 landen met de Algemene Overeenkomst, alsmede over het vraagstuk van de compensatie, te geven door andere verdragsluitende partijen, die profiteren van de non-discriminatoire toepassing van het plan. Daarnaast ontving de werkgroep opdracht het door de Engelsen gestelde probleem van de methoden van onderhandelen te onderzoeken, zulks echter met een prioriteit voor het Europese vraagstuk.

In het licht van de uitkomsten van de conferentie van Torquay was het een wijs besluit van de Verdragsluitende Partijen deze resolutie aan te nemen. Zij gaven daarmee te kennen, dat zij niet zo verward zijn in hun methoden, dat zij een probleem niet meer zouden kunnen onderkennen. Dat zij op een non-discriminatoire oplossing van het probleem stonden spreekt vanzelf. Trouwens, de delegaties van de landen van de Benelux hebben ook uitdrukkelijk verklaard, dat deze poging zou moeten worden gezien als een eerlijke inspanning het vraagstuk op de grondslag der meest begunstiging op te lossen. Mocht de poging niet slagen, dan zal toch een oplossing moeten worden gevonden, wellicht op een andere basis en in een ander kader.

De landen van de Benelux, die het probleem van de dispariteit van de Europese tarieven reeds in het voorjaar van 1950 aan de orde hadden gesteld in een verklaring van de Nederlandse directeur-generaal van de Buitenlandse Economische Betrekkingen voor de vierde bijeenkomst van de Verdragsluitende Partijen, welke verklaring toen zeer de aandacht heeft getrokken, en die in Parijs en Torquay met hardnekkigheid zijn blijven aandringen op het oplossen van het vraagstuk, hebben hun streven nog niet bekreund gezien met tastbare resultaten. Toch hebben zij een niet onaanzienlijk tactisch succes verkregen, doordat de realiteit van het probleem en zijn urgentie thans in brede kring zijn erkend en doordat is toegegeven, dat de oplossing van het vraagstuk in eerste instantie dient te worden gezocht in een accord in Europese kring. Het is thans aan de landen van de Benelux hun doel verder na te streven, uitgaande van de bereikte posities, al dan niet in het kader van de O.E.E.S. Veel zal uiteraard afhangen van de medewerking van andere Europese landen, met name van de medewerking van het Verenigd Koninkrijk.

De wereldexport van machines sedert 1913¹⁾

Doel van het onderzoek.

Doel van het onderzoek is het vaststellen:

a) van het aandeel van de voornaamste exporterende landen sedert 1913;

b) of, en zo ja, hoe de richting van de export van de onder a) genoemde landen zich in de loop der tijden heeft veranderd;

c) van bijzonderheden van enkele exporterende landen;

d) van het aandeel van Nederland en zo mogelijke conclusies voor Nederland op grond van de onder a, b en c genoemde gegevens.

a) Het aandeel van de exporterende landen.

Van de totale wereldexport van machines verzorgden in 1913 Groot-Brittannië, Duitsland en de Verenigde Staten gezamenlijk 84,3 pCt. Tussen de beide wereldoorlogen is het aandeel van deze drie landen teruggelopen ten gunste van de overige landen. In 1934 werd het laagste percentage bereikt, nl. 76,6 en vóór het uitbreken van de tweede wereldoorlog is het niet meer boven de 80 gekomen. Na de oorlog was de situatie totaal veranderd. In 1948 bedroeg de machine-export van Groot-Brittannië en de Verenigde Staten gezamenlijk 80 pCt van de gehele wereldexport. De Duitse export was toen van geen betekenis; hij bedroeg slechts 1 pCt. Gedurende 1949 kwam er langzaam aan verandering. De Duitse export ging zich herstellen en het herstel zette zich in 1950 in steeds toenemende mate voort. Op grond van de tot dusverre bekend geworden gegevens kan worden aangenomen, dat Duitsland in 1950 ongeveer 7 pCt van de wereldexport voor zijn rekening heeft genomen. Dit percentage ligt nog ver onder de vóóroorlogse verhoudingen; tussen de beide wereldoorlogen bedroeg het gemiddeld 29,3. De verhoogde Duitse export is voor een groot deel mogelijk ten koste van Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. De cijfers in figuur 1 wijzen duidelijk in die richting. Gezamenlijk zullen de drie landen tot de wereldexport van machines in 1950 voor ongeveer 82 pCt bijgedragen hebben.

Onder de „overige exporterende landen” speelt Nederland maar een zeer bescheiden rol. Tussen de beide wereldoorlogen bedroeg het gemiddelde percentage voor Nederland slechts 1½. Reeds in 1913 werd dit bereikt en afgezien van diverse schommelingen van geringe betekenis werd dit percentage steeds nagenoeg gehandhaafd.

De export van de voornaamste overige landen bedroeg tussen de beide wereldoorlogen gemiddeld:

TABEL 1.

Frankrijk	5,5 pCt	Japan	1,8 pCt
Zwitserland	3,2	België en Luxemburg ..	1,5
Zweden	2,6	Nederland	1,5
Denemarken en		Italië	1,5
Noorwegen	1,8	Tsjechoslowakije	1,2

Bij een nadere beschouwing valt direct de bijzondere prestatie van Japan in het oog. Terwijl het Japanse aandeel in 1930 nog bijzonder gering was en slechts 1/3 deel bedroeg van het Nederlandse, had Japan tussen 1933 en 1934 de achterstand op Nederland ingehaald. Van jaar tot jaar bleef de Japanse export toenemen en in 1937 exporteerde het reeds voor een bijna tweemaal zo hoge waarde aan machines dan Nederland (zie figuur 2).

Na de tweede wereldoorlog was de Japanse export, evenals de Duitse, practisch van geen betekenis. Tussen

1948 en 1949 kwam langzaam aan het herstel en op grond van de thans bekende cijfers mag worden aangenomen, dat Japan in 1950 ongeveer 1,2 pCt van de wereldexport van machines voor zijn rekening zal hebben genomen.

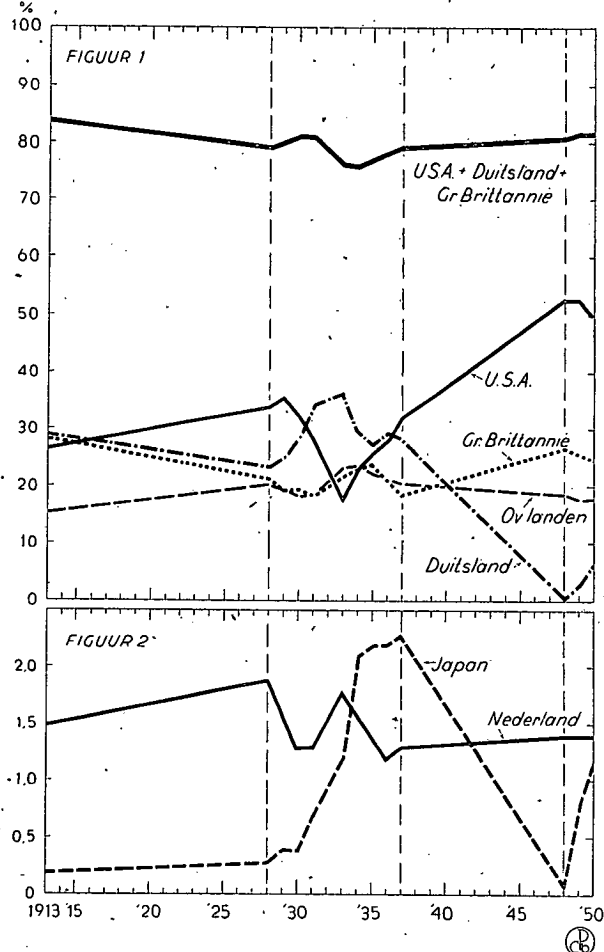
b) Richting van de export.

1) De methode.

Om de richting van de export van machines vast te stellen werd uitgegaan van de gezamenlijke export van Groot-Brittannië, Duitsland en de Verenigde Staten. Deze landen immers verzorgden, en verzorgen nog steeds, ongeveer 80 pCt van de gehele wereldexport. Stelt men de gezamenlijke export van de drie voornoemde landen naar een bepaald land voor ieder jaar op 100, dan kan men door een vergelijkende studie vaststellen hoe het aandeel van de drie landen in deze gezamenlijke export zich wijzigde.

Voor de jaren 1913, 1929, 1932, 1937 en 1948 werden de voornoemde aandelen berekend. Zeer in het kort volgt hieronder een resumé van de waarnemingen.

Export van machines in % van de wereldexport van machines

2) Het resultaat.

Vergelijkt men de uitvoer van de drie exporterende landen onderling en van één en hetzelfde land over een reeks van jaren, dan springt o.a. het volgende direct in het oog. Groot-Brittannië had van de export der drie exporterende landen in 1913 relatief een groter aandeel naar Azië (vooral Oost-Azië), Oceanië, Afrika en Zuid-Amerika. Naar verhouding gering was de Britse export

¹⁾ Machines in engere zin, d.w.z. géén vliegtuigen, géén schepen en géén transportmiddelen te land.

naar Rusland, de Balkanstaten, Skandinavië en Spanje. Tussen 1913 en 1937 is daarin verandering gekomen. In Zuid-Amerika en Oost-Azië heeft Groot-Brittannië terrein verloren aan Amerika. In Oceanië heeft het zich kunnen handhaven, maar in Rusland en op het vaste land van Europa heeft het gedurende die tijd terrein verloren. Daartegenover staat weer, dat het zich in Afrika heeft kunnen handhaven; slechts in Egypte moest het een relatieve achteruitgang boeken ten gunste van Duitsland zowel als van Amerika.

Duitsland heeft tussen 1913 en 1937 zijn export in Europa (inclusief Rusland) ten opzichte van Groot-Brittannië en de Verenigde Staten relatief zien toenemen. Zo nam ook de export naar China en Japan toe, ten koste van Groot-Brittannië; naar Japan zelfs in zeer sterke mate. De Duitse machine-export naar Zuid-Amerika onderging relatief genomen, geen verandering; terwijl de export naar Afrika, zowel naar Marokko als naar de vroegere Duitse koloniën, achteruitging.

Amerika tenslotte heeft tussen 1913 en 1937 in Zuid- en Midden-Amerika terrein gewonnen. Het won ook terrein in Oost-Azië en het kon in Afrika, waarin het in 1913 nog practisch geen voet aan de grond had, enige afzet boeken. In Europa, inclusief Rusland, had het tot aan de tweede wereldoorlog slechts een geringe afzet. Slechts een geringe toeneming was te constateren in Scandinavië, Turkije, Rusland en Frankrijk.

Na de tweede wereldoorlog was het beeld totaal veranderd. Groot-Brittannië en de Verenigde Staten hadden in 1948 80 pCt van de totale wereldexport in handen — de Verenigde Staten alléén 53 pCt —, terwijl Duitsland bijna geheel van de wereldmarkt was verdwenen.

De export van Groot-Brittannië was ongeveer zo gericht als vóór de oorlog. Hier en daar kon het op de Europese markt Duitsland ten dele vervangen, in het totale beeld verandert daardoor echter niet veel. Geheel anders gesteld is het met Amerika. Dit land leverde in 1948 aan bijna de gehele wereld. Terwijl de export in 1936 \$ 240 mln bedroeg, vertegenwoordigde de export in 1948 een waarde van \$ 1.750 mln. Vóór de oorlog konden de Verenigde Staten slechts in bijzondere gevallen orders plaatsen in Europa en Afrika. In 1948 leverden zij aan die gebieden voor enorme bedragen. Enerzijds houdt dit verband met de grote achterstand, die in vele landen gedurende de oorlog ontstond en de onmogelijkheid voor Duitsland om te leveren, anderzijds met het streven van Amerika om door hulpverlening in het tekort aan productiemiddelen te voorzien en aldus indirect tot de leniging van nood bij te dragen.

Het beeld van de wereldexport van machines is daarom voor 1948 geflatteerd. Reeds thans kan men vaststellen, dat Duitsland terugkeert en zijn plaats weer zal veroveren. Naarmate de Duitse export toeneemt, vermindert ongeveer in gelijke verhouding de export van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië (zie figuur I). De vraag rijst, of Nederland tijdens deze verschuiving zich een groter afzetgebied zal kunnen veroveren dan vóór de oorlog.

c) Bijzonderheden van enkele exporterende landen.

Om voor Nederland tot een conclusie te kunnen komen is het nuttig vast te stellen hoe in de belangrijkste landen de verhoudingen ten opzichte van de productie en export van machines liggen.

We kunnen dan allereerst beginnen met het vaststellen van het verheugende feit, dat de Nederlandse export van machines in 1948 groter was dan vóór de oorlog. In 1949 hoekten we wederom een zeer aanzienlijke stijging, zo zelfs, dat men zou menen, dat het met de machine-industrie en dito export heel goed gaat. Ziet men de cijfers in groter verband, dan blijkt, dat er relatief van geen grotere export gesproken kan worden. Vóór de oorlog

beliep het aandeel van Nederland in de wereldexport 1,5 pCt en na de oorlog 1,4 pCt. Dat er relatief van geen toeneming sprake is komt door het feit, dat de totale wereldexport eveneens enorm is toegenomen, iets sterker zelfs nog dan de Nederlandse export.

TABEL 2.

Totale wereldexport van machines.		
(in \$ mln)		
1936	1948	1949
860	3.310	3.840

Wanneer we in staat zouden zijn geweest om na de oorlog een belangrijk deel van de vroegere Duitse markt in Europa, en van de Japanse markt in Azië (hoofdzakelijk textielmachines) te veroveren, dan zouden we op die landen een voorsprong gehad hebben. Het is echter zeer de vraag of we die voorsprong ook hadden kunnen behouden. Aanvankelijk waren beide landen van de wereldmarkt verdwenen. Duitsland zowel als Japan komen echter thans terug en wel in een zeer versneld tempo.

Van maand tot maand stijgt de productie en de export met rase schreden. Beide landen hebben dit met het oog op het evenwicht in hun betalingsbalans ook nodig en het ziet er wel naar uit, dat Nederland, waar de productie en de export naar verhouding veel langzamer toenemen, in de naaste toekomst met de concurrentie van deze beide landen nog heel wat te stellen zal hebben. Weliswaar bestaat de grote export uit Japan thans nog hoofdzakelijk uit textielmachines — die wij in Nederland niet maken —, maar ook op ander gebied van de metaalnijverheid nemen de Japanse productie en export in sneller tempo toe dan de onze.

Laten we na deze inleiding de machineproductie en -export van enige landen wat nader onder de loupe nemen.

Duitsland.

Aan figuur 1 kan men o.a. ontlenen, dat van de drie belangrijke exporterende landen Duitsland reeds in 1913 het belangrijkste was. Het werd na de eerste wereldoorlog door de Verenigde Staten overvleugeld, doch van 1930 tot en met 1936 was Duitsland weer in de meerderheid. Van 1933 af, wellicht veroorzaakt door de grote Duitse oorlogsvoorbereiding, daalde de Duitse machine-export. De Amerikaanse nam daarentegen toe en in 1937 exporteerde Amerika voor een hogere waarde aan machines dan Duitsland.

Na de oorlog was Duitsland van de wereldmarkt verdwenen. Door de voor een gering deel vernielde, voor een zeer groot deel totaal verouderde, outillage der fabrieken was een belangrijke achterstand ontstaan ten opzichte van de vroegere concurrenten. Gebrek aan grondstoffen, aan „manpower“ en een algemene demoralisatie werkten verder remmend op de ontwikkeling van de productie. De laatste factoren zijn zo goed als overwonnen; de eerste zijn echter ten dele onverminderd van kracht. De productie van de Duitse machine-industrie steeg in 1949 desondanks tot 94 pCt van die van 1936. Duitsland heeft een enorme taak, wanneer het op niet al te lange termijn de zeer sterk verouderde machines van zijn eigen industrie wil vervangen, gelijktijdig wil uitbreiden en bovendien voor een export wil zorgen, die in redelijke verhouding staat tot de vooroorlogse.

Opmerkelijk is het daarom, dat desondanks de Duitse export van machines sedert begin 1949 toch sterk kon toenemen. De stijging is veel sterker dan die van andere goederen. (Zie tabel III).

De exportmarkten, die door de oorlog aan andere landen verloren gingen, moet Duitsland opnieuw zien te veroveren. En dit schijnt ook te gelukken. De nog zeer geringe export van werktuigmachines bijv. was in 1948 in zeer sterke mate op de O.E.E.C.-landen georiënteerd. In 1949 was

er reeds een aanmerkelijke verandering. De export was ruim driemaal zo groot als die van 1948 en de overzeese markten wonnen terrein op de O.E.E.C.-landen.

TABEL 3.

Westduitse machine-export in 1949 en 1950.

	1949 ¹⁾				1950	
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.
Uitvoer in mln mark (mndgem.)	19,5	26,1	29,3	50,7	66,1	89,1
Machine-export in pCt van de totale export	7,0	8,6	9,3	12,7	13,2	15,1

¹⁾ Tot en met 3e kwartaal 1949, exclusief de Franse zone, daarna inclusief.

TABEL 4.

Westduitse export van werktuigmachines.

Naar:	1936	1948	1949
	(in pCt)		
O.E.E.C.-landen	45,0	81,2	71,9
Oost-Europa	26,0	5,9	10,6
Latijns-Amerika	10,0	3,1	5,4
Azië	8,7	2,1	4,1

De thans bekende exportcijfers wettigen de veronderstelling, dat de export naar de O.E.E.C.-landen in 1950 nog ongeveer 60 pCt bedroeg. Met de verandering van richting zal dan vergeleken met 1948 gelijktijdig het geëxporteerde volume ongeveer zevenmaal zo groot zijn. Duitsland zal op Groot-Brittannië en op andere landen, die tijdelijk een deel van de vroegere Duitse markten veroverden, een flinke druk uitoefenen. Het zal ons land, door het snel toenemende aanbod van diverse landen niet gemakkelijk vallen het afzetgebied te vergroten.

Groot-Brittannië.

De machineproductie in dit land is sedert 1937 sterk toegenomen. Volgens de bij de O.E.E.C. ingeleverde plannen ²⁾ zal de productie in 1952/53 (op basis 1937 = 100) ongeveer 183 moeten bedragen.

TABEL 5.

Productie-index.

	Alle machines	Landbouw-werktuigen	Werk-tuig-machines	Electro-technische machines
1937	100	100	100	100
1948	138	457	129	124
1949	150	409	133	137
1952/53	183	607	201	132

De productie van electrotechnische machines is thans hoger dan in het planjaar; zij zal ten opzichte van 1949 iets verminderen. Achteruit ging ook sedert het beëindigen van de tweede wereldoorlog de productie van stoommachines en van textielmachines. De sterkste toeneming vertoonde de productie van landbouwwerktuigen. Ook na de eerste wereldoorlog was de productie van landbouwwerktuigen zeer sterk opgelopen. Van omstreeks 1925 tot 1940 ging deze productie sterk achteruit. Duitsland had Groot-Brittannië toen weer ten dele verdrongen.

De productie is in hoge mate gericht op export. De export van alle machines bedroeg in 1948 (op basis 1938 = 100) 197, in 1949 210 en in 1952/53 hoopt men 230 te bereiken. Zeer sterk was de toeneming van de export der landbouwmachines, nl. 772 (1938 = 100) in 1948. Voor werktuigmachines en electrotechnische machines zijn de cijfers resp. 176 en 193. De export is sterker gestegen dan de productie. Diverse typen van machines, die tot nu toe niet vervaardigd werden, zijn in het productie-

programma opgenomen. Het productieprogramma is sterk ingesteld op importvervanging en dit zal dus betekenen, dat de opneming van import uit andere landen relatief moet afnemen.

Japan.

De Japanse machine-industrie is nog van heel jonge datum. Vóór 1930 was zij van practisch geen betekenis en o.a. de meeste werktuigmachines moesten worden ingevoerd ³⁾. Japan had toen een andere bron van inkomsten uit zijn enorme export van textielproducten. Omstreeks die tijd namen de aanvankelijk slechts schuchtere pogingen van diverse Oostaziatische landen om te industrialiseren vaster vormen aan. Men begon met het zelf vervaardigen van textielwaren op industriële grondslag. Japan moest het roer tijdig omgooien en het probeerde het te verwachten verlies aan textielexport goed te maken door het produceren en exporteren van textielmachines. Tussen 1930 en 1940 breidde het productieprogramma zich uit en omstreeks 1940 produceerde de Japanse machine-industrie naast spinmachines en elektrische weefgetouwen ook machines van het mijnwezen, electromotoren, verbrandingsmotoren, elektrische installaties voor hoog- en laagspanning, drukkerijmachines en een groot aantal werktuigmachines. In 1949 bedroeg de textielexport nog 43 pCt van de totale export. Waarschijnlijk zal dit percentage wel afnemen en dat van de machine-export daarentegen toenemen. Sedert 1930 heeft er in de industriële productie een aanmerkelijke verschuiving plaatsgehad naar de productie van machines en metaalwaren. De staalproductie en het verbruik van staal was in 1940 ten opzichte van 1930—1934 bijna verdrievoudigd, de machineproductie zelfs vervijfvoudigd.

Na de oorlog verkeerde de Japanse machine-industrie in een desolate toestand. In Augustus 1945 was ongeveer 48 pCt van de productiecapaciteit van werktuigmachines verwoest. Door de na-oorlogse inflatie was men niet in staat veel kapitaal te steken in importen van kapitaalgoederen. Van de totale importen in Japan tussen September 1945 en eind 1949 werd maar 0,4 pCt besteed aan machines.

Het is daarom opmerkelijk, dat desondanks het herstel toch snel vordert. Dit blijkt o.a. uit de export. Van de totale export vertoont de machine-export, na een aanvankelijke aarzeling, in 1949 de sterkste stijging. Het aandeel van de machine-export in de totale export bedroeg voor de jaren 1946; 1947, 1948 en 1949 resp. 5,2, 4,1, 4,5 en 10,6 pCt. Japan is bezig het geïndustrialiseerde land van het Verre-Oosten te worden. Vóór de oorlog lieten de Japanse producten, wat de kwaliteit aangaat, veel te wensen over. Thans schijnt dat beter te zijn en daar de prijzen scherp concurrerend gesteld worden moet het onze industrie wel zorg baren wanneer men de kansen — vooral op de Aziatische markten — calculeert.

De Verenigde Staten.

De Verenigde Staten produceren alle soorten machines en het land kan geheel in de eigen behoefte voorzien. De import mag geen naam hebben en het lijkt geen twijfel, dat men, wanneer die importen om de een of andere reden mochten uitblijven, zelfs ook daarin zou kunnen voorzien.

De productiecapaciteit van de machine-industrie in de Verenigde Staten was in 1948 reeds 56 pCt groter dan die van 1939. Tussen 1948 en 1953, gedurende vijf jaren dus, zal met investeren in de industrie worden voortgegaan. Verwacht wordt, dat in die jaren voor \$ 40 mrd geïnvesteerd zal worden in gebouwen en outillage. Drie-vierde deel van de te investeren bedragen zal benut worden voor vervanging en vernieuwing, terwijl één-vierde deel

²⁾ H.M. Stationary Office, London 1948.

³⁾ Bij ons in Nederland is dit ook nu nog het geval.

voor uitbreiding bestemd is⁴⁾. De te verwachten afnemijng van geproduceerde investeringsgoederen (machines) voor eigen gebruik zal een enorme productiecapaciteit vrij maken en het aanbod op de wereldmarkt zal daardoor evenredig toenemen. De samenstellers van het rapport van de „Economic and Social Council” verwachten uit dien hoofd voor de Europese machinefabrikanten een zeer sterke concurrentie. Inmiddels hebben de Korea-affaire en alle daaruit voortgekomen consequenties het productiepatroon van de Verenigde Staten veranderd. Men mag aannemen, dat de te verwachten concurrentie van dit land nu wat milder zal uitvallen.

d) Het aandeel van Nederland.

Onder c wezen wij er reeds op, dat de Nederlandse export van machines na de oorlog sterk is toegenomen. Het Nederlandse aandeel in de wereldexport nam daarentegen niet toe. De wereldexport steeg nl. naar verhouding iets sterker dan de Nederlandse.

Vergelijken we nu de vóóroorlogse verhoudingen dan kunnen we het volgende constateren.

De Nederlandse metaalnijverheid was vóór de oorlog onevenwichtig opgebouwd, hetgeen o.a. blijkt uit de verhouding van geïmporteerde en geëxporteerde machines. Voor alle Westeuropese landen liggen de verhoudingen gunstiger. De grote Nederlandse import van machines bewijst, dat wij ook bij de voorziening in onze binnenlandse behoefte achterblijven. Wanneer we een vergelijking maken met eveneens kleine landen, dan valt het op, hoe ongunstig de verhouding van de machine-invoeren opzichte van de machine-uitvoeren wel is.

TABEL 6.

In- en uitvoer van machines in 1937 in Nederland en enige andere landen.

	Invoer	Uitvoer	Verhouding tussen in- en uitvoer
	(in mln gld)		
Nederland	90,0	30,7	2,94
Zweden	81,6	80,9	1,01
Zwitserland	28,1	71,5	0,39
Denemarken	26,4	22,9	1,15

Thans, na de tweede wereldoorlog, is de importquote van sommige machinesoorten nog altijd zeer hoog. Noemen we slechts allerlei werktuigmachines (ons eigen productieprogramma van deze machines is nog altijd zeer mager), textielmachines, houtverwerkende machines, lederverwerkende machines, etc. De verhouding machine-invoeren opzichte van machine-uitvoeren is na de oorlog nog maar weinig verbeterd.

TABEL 7.

Verhouding tussen de Nederlandse in- en uitvoer van machines.

1936	2,98
1937	2,94
1948	2,67
1949	2,52
1950 te helft	2,69

We moeten hierbij evenwel opmerken, dat de naoorlogse cijfers nog wat geflatteerd zijn. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door het feit, dat door de vervanging van verouderde machines en door de grote vraag naar machines als gevolg van de industrialisatie, de importrekening nog zwaar belast moet worden. Anderzijds is door de gelijktijdig ruimere behoeftebevrediging uit de eigen fabricage,

de exportquote nog laag. Wanneer de eigen-behoefte niet zo groot meer is, zal de export aanmerkelijk kunnen toenemen. Ziet men de cijfers aldus, dan is het verkregen beeld nog niet zo ongunstig.

Relatief genomen is de export van de Nederlandse machine-industrie bij andere landen achtergebleven. Geïmporteerde, zwaar beschadigde en verouderde outillage, resp. het gebrek aan kapitaal zijn daaraan niet vreemd.

Inmiddels hebben we hier niet stil gezeten en is in het raam van het industrialisatieschema het productieprogramma uitgebreid. Wanneer de aanlooptijd van de vele nieuwe bedrijven achter de rug is en de vele uitbreidingen van reeds bestaande bedrijven een feit zijn geworden, dan mag men verwachten, dat de Nederlandse machine-industrie bij een gedegen inspanning in staat zal zijn haar vóóroorlogse aandeel in de wereldexport niet alleen geheel te herwinnen maar ook ruim te overtreffen.

We staan hier in Nederland weliswaar voor een zware taak. Alle landen breiden hun machineproductie uit en alle landen willen hun export vergroten. Neemt men echter in aanmerking, dat tot nu toe het Nederlandse aandeel van de wereldexport (zie tabel 1) klein was, klein vooral ook in vergelijking bijv. met dat van Zweden en Zwitserland, dan mag men wel aannemen, dat het veroveren van een gróter aandeel mogelijk moet zijn.

Samenvatting.

In het bovenstaande hebben we gezien, dat sedert 1913 de totale wereldexport van machines voor 80 pCt werd verzorgd door slechts drie landen: Groot-Brittannië, Duitsland en de Verenigde Staten. Na de oorlog was Duitsland als leverancier aanvankelijk zo goed als uitgeschakeld; doch toen leverden Groot-Brittannië en de Verenigde Staten samen meer dan 80 pCt van de wereldexport van machines. Duitsland komt als leverancier langzaam maar terug. Ongeveer in gelijke mate als Duitsland zijn aandeel gaat herwinnen, verliezen Groot-Brittannië en de Verenigde Staten; gezamenlijk behielden de drie landen ook na de oorlog ongeveer 80 pCt van de wereldexport.

Voor de jaren 1913 tot en met 1948 kon voor de drie landen een niet onaanzienlijke richtingsverandering van de export worden vastgesteld.

Vervolgens werd voor Groot-Brittannië, Duitsland, de Verenigde Staten, Japan en Nederland nagegaan, welke perspectieven zich voor de naaste toekomst bieden.

Er werd geconstateerd, dat de Nederlandse metaalnijverheid tot nu toe zeer onevenwichtig was opgebouwd. Aan de hand van import- en exportcijfers werd dit, in vergelijking met dezelfde cijfers voor Zwitserland, Zweden en Denemarken, aangetoond. Tenslotte komen we tot de conclusie, dat de Nederlandse machine-export voor een moeilijke taak komt te staan en aan een zware concurrentie het hoofd zal moeten bieden. Alle landen industrialiseren en wensen hun export te verhogen. Vele landen hebben op ons land een behoorlijke voorsprong.

Neemt men in aanmerking, dat het Nederlandse aandeel in de wereldexport van machines, zowel vóór de oorlog als daarna gering is — slechts 1,5 pCt — dan kan men wel aannemen, dat bij een gedegen inspanning, goede kwaliteit, lage prijzen en voortvarend koopmanschap, het Nederlandse aandeel vergroot kan worden. Wanneer het ons gelukt het niveau van Zweden of Zwitserland te bereiken, zal de export van Nederlandse machines zeker nog kunnen verdubbelen.

⁴⁾ Bron: Report of the Economic and Social Council, EV/ECE/IM/38 d.d. 30 April 1949, blz. 24 en 25.

LONDON LETTER

Do you remember the game of „put and take”? The only implement needed was a specially engraved six-sided top which was spun and which showed whether the spinner was to put one, two or all or to take one, two or all. This game must have been popular just about the time that Mr. Gaitskell was a boy. Now, as Chancellor he has re-introduced the spinning top, but times have changed and the law of averages no longer applies. Only the fierce necessity of large scale rearmament. Defence is to cost another £ 337 millions, civil defence an extra £ 15 millions at least, capital expenditure on capacity for defence production an additional £ 45 millions, and stockpiling of food, raw materials and strategic supplies a further £ 130 millions. The decision to re-arm is costing this year some £ 527 millions more than defence last year. That is about £ 10.10s. per head.

In my London Letter of March 2, I suggested an almost certain increase in the company taxation, a tightening up of purchase tax, and the possibility of additional income tax. The spinning top has come down with a „put” for each of these. Profits tax has to „put” a net amount of £ 65 millions, income tax a net sum of £ 82 millions, and purchase tax another £ 14½ millions. A change in the method of charging depreciation will bring the Chancellor in another £ 170 millions, but he will have to wait until 1952-53 for that. These are the main changes, except for an additional 4½ d. tax on a gallon of petrol, bringing the price up to 3 s. 6 d. per gallon. This, the Chancellor claimed, was lower than in most European countries. This claim is cold consolation and irks me since I recently paid my motor tax of £ 17.10 s. for a 14 h.p. car.

The chief surprise of the Budget was that the top came down with a „take” or two. Old age pensioners are to receive a weekly 30 s. instead of 26 s., but how they are to live on that, I just do not know. Married men are to be allowed an extra £ 10; this means that they will pay tax on £ 10 less than before, so that if they are paying at the full standard rate they will be relieved of a tax liability of £ 4.15 s. in a year (ten times 9 s. 6 d., the standard rate) but they will have to pay extra on the steps before reaching the standard rate. This additional tax comes to £ 6.5 s., so that in the end the married man, just paying the standard rate is mulcted of £ 1.10 s. Does this seem a trifle involved? The simple game of put and take could be quite complicated, if you remember. Married men with children will also pay less tax, for they are being granted relief from tax on £ 10 for each child. And on Tuesday night, each of us was trying to work out the changes resulting from this „put and take”. My secretary says she worked hers out quite easily if gloomily, for being unmarried, she is allowed to put without any take. Well, well.

Since company taxation changes are the most important part of Budget, they must be considered in detail. Profits tax is levied on profits at a rate of 50 per cent. (formerly 30 per cent.) and a rebate of 40 per cent. (formerly 20 per cent.) is granted on profits not distributed. This means, in effect, that profits tax is raised on distributed profits at 50 per cent. and on undistributed profits at 10 per cent. (unchanged). Now the term „undistributed profits” has a very peculiar meaning, as any industrialist will agree. It includes for instance, the tax on distributed profits and on undistributed profits. This is an example of the old puzzle of how the hare could catch the tortoise, if the latter had a start. An example, and some patience will make the matter clear.

Gross profits	£ 1,555½	
Distributed profits	1,000	
		<hr/>
Undistributed profits	555½	
Tax at 50 per cent. on distributed profits	500	
		<hr/>
	55½	
Tax at 10 per cent. on undistributed profits (£ 555½)	55½	(approx.)
		<hr/>
	NIL	

The tale of tax is not complete, for shareholders receiving distributed profits must pay income tax. Assuming this to be at the standard rate of 9 s. 6 d. in the £., the deduction will be £ 475, leaving shareholders with £ 525 out of the original £ 1,555½. Thus, the tax on a company distributing wholly is 13 s. 3 d. in the £. This is, of course, an extreme example. Let us take the other extreme, where the company distributes nothing.

Gross profit	£ 1,555½	
Undistributed profit	1,555½	
Tax at 10 per cent. on undistributed profits	155½	(approx.)
		<hr/>
	1,400	

This company cannot put this sum of £ 1,400 into reserve for it has to pay income tax on that amount. (In the earlier example, the company had to pay income tax but was able to recoup it from its shareholders). Our company must therefore pay £ 665 in income tax, leaving £ 725 to be ploughed back into the business. The Chancellor takes 10 s. 6½ d. in the £ 1 (.5275) from this abstemious company. No wonder that company directors emit hollow laughs — if no ruder noises — when they are told to plough profits back.

The decision to re-draft the principles of depreciation allowances will command general approval. As they stood — and will stand for another year — 40 per cent. of capital expenditure could be written off for depreciation in the first year of the new asset's life. The remainder was amortised during the rest of its life. When the new regulations come into force — it is really the previous rules being re-introduced — depreciation will be applied on a more even scale, whatever method of depreciation is used. The effect of the 40 per cent. rule was to grant a loan interest-free for re-equipment or for extension. At one time, this was desirable, but indiscriminate extensions are an unjustifiable luxury, because of their demand on materials and manpower for construction and for later running. An example will make the interest-free loan aspect clear. An asset costing £ 100 is purchased. Assume that the asset has a total life of five years and that it has no scrap value at the end. Under the 40 per cent. rule, depreciation of £ 40 will be allowed in the first year, and an average of £ 15 per annum for the next four. Under the revised rule, the average for the five years will be £ 20 per annum. It will be seen that in the first year, companies — and private individuals — paid tax on £ 20 less than they would have done, and that the Chancellor received back tax on £ 5 (£ 20—£ 15) on each of the succeeding years. This paying back process could be important in time of changes in tax rates. If tax on £ 40 is allowed when tax is low, and the tax on £ 5 repayments is levied when tax is high, the Chancellor stands to gain. Wait till the industrialists wake up to that one.

The game of put and take is over. The old age pensioners, and the married especially those with family responsibilities, have „taken”. The single and corporations have had to „put”. Those who want luxuries such as cars, will have to

pay additional purchase tax and more petrol duty. Radio sets, television receivers, and household electrical appliances will be more heavily taxed. This seems to be fair even to the Tories, whose main attack is to ask for unspecified reductions in Government spending.

Nationalised transport will have to pay more for oil and petrol. This, according to the Chancellor, will not, of itself, lead to higher fares. Obviously, the undertakings will be forced to prove the necessity of asking for higher rates later on, since they cannot absorb this extra burden. They are already making large losses. What could be fairer than to make private transport pay more for competing with the State, and to make the State's minions bear the odium of raising charges?

Londen, April 13, 1951.

HENRY HAKE.

P.S. Patients under the Health scheme will pay half the cost of false teeth, except children and expectant mothers, and half the cost of spectacles (eyes, for the use of) except children. And then the authorities tell us that they are encouraging tourists in this festival year.

BEDRIJFSECONOMISCHE NOTITIES

Beëindiging der belastingheffing over schijnwinst met betrekking tot voorraden?

Het bedrijfsleven is misschien enigermate bevrijd van het schrikbeeld van de heffing van belasting over te verwachten grote schijnwinsten. De Minister van Financiën heeft de Tweede Kamer door middel van een Nota inzake de fiscale winstbepaling doen weten, dat hij bereid is de mogelijkheid te openen, dat met ingang van het boekjaar 1950 aan ondernemers, behorende tot nader aan te wijzen bedrijfstakken, op verzoek wordt toegestaan over te gaan op een nieuw systeem van waardering van de voorraden.

Het nieuwe systeem komt in principe hierop neer, dat men de voorraden op de balans per ultimo 1950 en daarna mag waarden tegen dezelfde prijzen als die, welke bij de balanswaardering per ultimo 1949 zijn gehanteerd. Tegen de achtergrond van de in 1950 voor een aantal grondstoffen ingezette prijsstijging komt deze maatregel juist op tijd om de precair lijkende financiële positie van vele bedrijven enige verlichting te bezorgen. Nog veel grotere schijnwinsten zijn echter in 1951 te verwachten. Indien ook deze, hoewel noodwendig in het bedrijf vastgelegd, zouden worden belast, zouden de financieringsproblemen in sommige bedrijfstakken bijkans onoplosbaar worden. De ondernemers in zulke bedrijfstakken zullen de Minister dan ook zeer erkentelijk zijn voor het verdrijven van deze spookachtige visioenen. De bedrijfseconomie, c.q. de praktijk wijst drie wegen aan, welke, zij het in verschillende mate, leiden tot een winstberekening, waarbij schijnwinsten worden geëlimineerd, nl. de vervangingswaardeleer, het vervangingskoopstelsel en het *lifo* (=last in — first out)-systeem.

I. Vervangingswaardeleer.

Volgens de vervangingswaardeleer wordt de winst berekend als het verschil tussen de opbrengst en de vervangingswaarde van het verkochte op het moment van de ruil.

Dit verschil is de bedrijfswinst, bepaald door het prijsverschil tussen inkoopmarkt en verkoopmarkt. Daarnaast is dan nog „winst of verlies” mogelijk, welke in de zin van de theorie niet tot de bedrijfsresultaten wordt gerekend, nl. het verschil tussen de vervangingswaarde op het mo-

ment van de ruil en de prijs, waartegen de vervanging vroeger of later werkelijk heeft plaats gevonden. Indien deze verschillen positief zijn, worden ze als prijsverschillen gereserveerd; indien ze negatief zijn, worden ze op de aldus gevormde reserve in mindering gebracht en, indien deze reserve prijsverschillen¹⁾ uitgeput mocht zijn, als verlies geboekt.

Bij balansopmaking wordt de voorraad op de balans opgenomen tegen de vervangingswaarde onder afboeking van waardeverschillen op de reserve prijsverschillen en eventueel bij nadelige verschillen als verlies, wanneer de reserve ontoereikend mocht zijn.

De fiscus zal tegen dit systeem wellicht twee bedenkingen hebben, nl. dat het vrij moeilijk te controleren is en dat speculatiewinsten/verliezen, welke kunnen ontstaan doordat het moment van werkelijke vervanging afwijkt van het moment van de ruil, buiten de winst worden gelaten. Speculatieverliezen kunnen echter ten laste van de winst komen voor zover zij de vroeger gereserveerde winsten overtreffen.

II. Vervangingskoopstelsel.

Bij het vervangingskoopstelsel wordt de winst berekend als het verschil tussen de opbrengst en de prijs, welke bij de feitelijke vervanging moet worden betaald. Dit idee wordt praktisch gerealiseerd door het eenvoudige principe van de ijzeren voorraad. Daaronder is te verstaan de voorraad, welke op basis van de omstandigheden op de inkoopmarkt en van het verbruik op de balansdatum steeds in voorraad moet zijn ter waarborging van het bedrijfsproces. Het behoeft geen betoog, dat er naar gestreefd moet worden deze ijzeren voorraad op de balansdatum inderdaad ter beschikking van het bedrijf te hebben. Door nu eenvoudig deze ijzeren voorraad steeds voor dezelfde waarde op de balans op te nemen, wordt de invloed van waardeverandering van de voorraad op de winst geëlimineerd en wordt automatisch bereikt, dat bij de winstberekening de opbrengsten en de kosten van de feitelijk afgesloten vervangende inkooptransacties tegenover elkaar worden gesteld.

In plaats van de (fictieve) vervangingswaarde op het moment van verkoop treedt hier dus de vervangingswaarde op het moment, waarop werkelijk vervangen wordt, een grootte, welke door de eenvoudige technische uitvoering van het ijzeren-voorraadprincipe tevens op eenvoudige wijze kan worden gecontroleerd. Dit voordeel van eenvoudige controle gaat echter enigszins te niet, omdat een onzeker element optreedt in de vraag, hoe groot de ijzeren voorraad moet worden gesteld. De invloed daarvan wordt duidelijk wanneer de werkelijke voorraad op de balansdatum afwijkt van de ijzeren voorraad, waarbij het vooral gaat om de bepaling van het tekort op de voorraad. De (eenvoudige) regel is dan, dat de waarde van de eindvoorraad wordt vastgesteld op het verschil tussen de vaste waarde van de ijzeren voorraad en de vervangingswaarde op de balansdatum van het ontbrekende deel. Hieruit volgt, dat het bedrag van de jaarwinst in geval van een voorraadttekort afhankelijk is van de grootte, waarop de ijzeren voorraad is vastgesteld en van de (fictieve) vervangingswaarde op de balansdatum.

De eerste factor staat ongetwijfeld onder invloed van begroting, van schatting dus, terwijl voor de tweede dus toch, zij het ook slechts één maal per boekjaar de (fictieve) vervangingswaarde op een bepaalde datum ten tonele komt. De bezwaren, welke de fiscus uit controle-oogpunt tegen de vervangingswaardeleer kan hebben, zijn bij het vervangingskoopstelsel ongetwijfeld in veel mindere mate aanwezig.

Een voorraadsurplus ten opzichte van de ijzeren voor-

¹⁾ Of de benaming „reserve prijsverschillen” wel verantwoord is, blijft hier buiten beschouwing.

raad is veel minder interessant: feitelijk is dit een haussepositie, die, behoudens verlieskansen, de bedrijfscontinuïteit niet bedreigt, en daarom geen aanleiding behoeft te zijn tot bijzondere actie. Waardering tegen de laagste van kostprijs of vervangingswaarde is hiervoor wel de regel.

Voor de waardering van de ijzeren voorraad wordt dus steeds dezelfde basisprijs gebruikt. Evenals in principe bij de vervangingswaardeleer zal een daling van de vervangingswaarde beneden deze basisprijs tot het boeken van verlies door verlaging van de basisprijs moeten leiden. In de praktijk ziet men dan ook veelal bij langdurige toepassing van dit principe de voorraad te boek staan tegen de laagste prijs, die ooit is voorgekomen.

Dat stijging van de vervangingswaarde niet mag leiden tot hef boeken (en uitkeren) van de daardoor verkregen winst is duidelijk; de winst is op hetzelfde moment in de voorraad vastgelegd en daardoor niet meer beschikbaar voor consumptie.

III. *Lifostelsel.*

Het lifosysteem verklaart eigenlijk zich zelf: bij de winstberekening wordt tegenover de opbrengst steeds gesteld de prijs, waartegen het laatst gekocht is. Ook hier is een winstberekening per transactie niet nodig. Door middel van waardering van de eindvoorraad in de veronderstelling dat die voorraad in de eerste plaats stamt van de voorraad, die er aan het begin van het jaar reeds was en, indien de eindvoorraad groter mocht zijn, dit meerdere stamt uit de aankopen gedurende het jaar, wordt hetzelfde bereikt. De eindvoorraad wordt dus op de balans opgevoerd tegen dezelfde waarde als op de voorafgaande balans, wanneer deze gelijk aan of kleiner is dan de beginvoorraad. Indien de eindvoorraad groter is, wordt het meerdere tegen de kostprijs opgenomen.

Het is nu dit systeem, dat voortaan bij de fiscale winstberekening door nog aan te wijzen bedrijfstakken op verzoek mag worden toegepast. De Nederlandse fiscus kwam hiertoe anno 1951, de Amerikaanse voor de inkomstenbelasting reeds in de Revenue Act anno 1938!

Theoretisch is het het minst perfecte; het heeft echter ongetwijfeld het voordeel van eenvoudige controleerbaarheid. Er zijn theoretisch bedenkingen mogelijk, welke bovendien grote praktische consequenties hebben. Wij zullen ons hierna met enige daarvan bezighouden.

1. *Waardering tegen lagere marktprijs.*

Het eerste dat opvalt en hetgeen ook uit de Nota van de Minister van Financiën gelezen kan worden, is, dat de voorraad *uitsluitend* tegen de aankoopprijs moet worden opgenomen, hetzij een oude, hetzij, bij voorraadtoeneming, een recente.

Van de oude waarderingsregel: „de laagste van kostprijs of marktprijs” is dus de laatste component als alternatief uitgesloten. Daarbij moet in aanmerking worden genomen, dat de nieuwe methode duurzaam moet worden gevolgd, een gebruikelijke fiscale eis, welke terugschakeling naar het oude systeem onmogelijk maakt.

Dit betekent in concreto, dat de fiscus bij overgang tot het lifostelsel niet mee wenst te delen in verliezen, ontstaand door prijsdaling van de voorraad, indien en voor zover deze leidt tot prijzen, welke lager liggen dan die van het basismoment, i.c. 1 Januari 1950. Onder het oude systeem was een dergelijk niet gerealiseerd verlies in overeenstemming met gezonde opvattingen ongetwijfeld een verlies. Gezien het hoge niveau, waarop de prijzen van vele goederen zich reeds bevonden op 1 Januari 1950, is dit een belangrijke schaduwzijde, die voor vele ondernemers de keuze moeilijk zal maken.

De billijkheid van dit fiscale standpunt is bovendien niet in te zien. Gesteld, dat op de huidige prijsstijging weer een prijsdaling volgt, waarbij het niveau van 1 Januari

1950 opnieuw bereikt wordt, dan is de totale winst over de door deze op- en neergang bestreken jaren bij het nieuwe en oude stelsel dezelfde. Het nieuwe stelsel bracht alleen in de jaarwinsten een nivellering tot stand.

De fiscus eist dus thans van het bedrijfsleven tegenover een concessie, welke in the long run geen concessie is, een tegenprestatie in de vorm van het afstand doen van verrekening met de fiscus van verliezen op voorraden door prijsdaling beneden het basisniveau van 1950. Ongetwijfeld is dit een ernstige schaduwzijde, welke echter op eenvoudige wijze weg te nemen zou zijn: men behoeft slechts aan de zin uit de Nota: „... dat bij een naar omvang gelijkblijvende voorraad op de eindbalans dezelfde waardering wordt toegepast als op de beginbalans” toe te voegen de woorden: „tenzij de marktprijs lager is”. Meent de Minister, dat goed koopmansgebruik vanzelfsprekend medebrengt, dat een waardering hoger dan de marktprijs daarmee niet te rijmen is? Een duidelijke uitspraak is zeker gewenst, te meer daar, voor zover ons bekend, ook de Amerikaanse praktijk het alternatief van de lagere marktprijs bij het lifostelsel niet kent. De Minister heeft op dit punt alle gelegenheid het lifostelsel bedrijfs-economisch te amenderen.

Overigens zij nog vermeld, dat de mogelijkheid om het nieuwe systeem slechts te doen gelden voor een *deel* van de voorraad, vooral aan het hier behandelde zijn betekenis ontleent. Ondernemers, welke de kansen op verlies door prijsdaling hoog schatten, vinden hierin een mogelijkheid tot risicobeperking.

2. *Involed van de grootte van de beginvoorraad.*

Een tweede bedenking is, dat elke voorraadgrootte op 1 Januari 1950 critiekloos wordt aanvaard, een scherpe tegenstelling tot de beide eerste systemen. Daarbij moet dan onderscheiden worden:

a. *een voorraadsurplus.*

Indien de beginvoorraad groter is dan de ijzeren voorraad, groter dus dan voor normale bedrijfsuitoefening noodzakelijk is, verleent het lifostelsel uit de Nota meer bescherming dan nodig is. Immers, de winst als verschil tussen opbrengst en kostprijs van de surplus voorraad, welke feitelijk een speculatiepositie à la hausse betekent, kan zonder bezwaar na realisatie als uitkerbare winst worden beschouwd. Het verschil tussen vervangingswaarde en kostprijs behoeft in dit geval bij verkoop niet in het bedrijf gebonden te blijven. Hier ligt dus een theoretisch niet gemotiveerde mogelijkheid tot het vormen van een reële stille reserve.

b. *een voorraadtekort.*

Indien bij stijgende prijzen en balanswaardering tegen kostprijs de beginvoorraad kleiner is dan de ijzeren voorraad, is eigenlijk de winst over het voorafgaande jaar te hoog berekend. Met de plicht tot vervanging van het ontbrekende deel is dan geen rekening gehouden. Correctie in volgende jaren is onder het lifostelsel niet mogelijk; het bedrijf zit bij oplopend prijsniveau duurzaam met een hogere balanswaarde van de voorraad dan het geval geweest zou zijn bij de „juiste” voorraadpositie. De niet door de fiscus aanvaarde verliezen op de voorraad bij latere prijsdaling beneden het niveau van de begindatum treden eerder op. Correctie van de fiscale winst over het vorig boekjaar, i.c. 1949, lijkt moeilijk aanvaardbaar voor de fiscus, maar er zijn immers nog aanspraken van de fiscus op vroeger niet belaste winsten in de vorm van de Nieuwe Onbelaste Reserve. Hoewel de consequenties daarvan niet eenvoudig zijn te overzien, ligt hier misschien een mogelijkheid, welke te overwegen zou zijn. Wellicht is een nieuwe gelegenheid, om de aanspraken van de fiscus op vroeger niet belaste en gereserveerde winsten te verminderen, niet onwelkom.

3. *Invloed van de grootte van de eindvoorraad.*a. *een voorraadsurplus.*

Hierover is niet veel te zeggen; het hierboven omtrent een te grote beginvoorraad vermeldde, geldt m.m. ook hier.

Het verschil is slechts, dat bij een oplopend prijsniveau dit surplus hoger te boek staat, en dat de onder het lifostelsel niet erkende verliezen door lagere marktprijs dan de balanswaarde eerder optreden.

b. *een voorraadtekort.*

Hier stuiten we weer op een ernstiger bedenking, verbonden aan het lifostelsel. Een lagere eindvoorraad betekent feitelijk, dat behalve de inkopen ook een stuk van de beginvoorraad, gesteld, dat deze van de juiste grootte was, is verkocht, en dat als belastbare winst het verschil tussen de, bij oplopend prijsniveau relatief hoge opbrengst en de relatief lage balanswaarde geheel voor de dag komt. Hier wordt ongetwijfeld nog belasting geheven over schijnwinst. Daar komt nog bij, dat het tekort in het volgend jaar aangevuld zal moeten worden tegen weer hogere prijs, resulterend in duurzaam verhoogde balanswaarde. Verlies bij prijsdaling, zoals gezegd niet verrekenbaar met fiscale winst, treedt weer eerder op. Een tweesnijdend zwaard derhalve, dat als zeer scherp gevoeld zal worden, omdat ongewilde voorraaddaling beneden het normale niveau zeker niet altijd te voorkomen zal zijn. Plotselinge moeilijkheden op de inkoopmarkt, onverwachte omzetting (indien voor export, zeer gewenst), brengen onverwachte fiscale verplichtingen met zich.

Wanneer we ons evenals ten aanzien van bedenking sub 1 afvragen, of geen remedie mogelijk is voor de sub 2 en 3 behandelde punten, dan is het antwoord duidelijk. Daarvoor is nodig niet een critiekloos aanvaarden van de aanwezige begin- c.q. eindvoorraden, doch zal onderscheiden moeten worden tussen normale grootte en abnormale grootte van de voorraden. We komen dan terecht bij het ijzeren voorraadprincipe. Toegegeven moet worden, dat dit moeilijker wettelijk te regelen is, maar zou niet volstaan kunnen worden met het wettelijk vastleggen van de eenvoudige beginselen? Vindt de fiscus voor verantwoorde uitvoering niet voldoende steun in de bekwaamheid van Inspecteurs en Rijksaccountants?

4. *Stoffelijke samenstelling van de voorraad.*

Er is nog een vierde bedenking, de welke echter ook bij de andere stelsels niet eenvoudig in de wet is op te lossen en zich in verschillende bedrijfstakken in verschillende mate zal voordoen.

Sommige bedrijven kunnen alternatief verschillende grondstoffen verwerken. De keuze is bij regelmatig aanbod uiteraard afhankelijk van de relatieve prijsverhoudingen. Gesteld, dat deze zich wijzigen. Dan is het denkbaar, dat het rationeel is grondstof *a* te vervangen door grondstof *b*, de voorraad van goed *a* wordt opgebruikt, een nieuwe voorraad van goed *b* wordt aangelegd. Ook het lang niet ondenkbare volledig wegvallen van het aanbod van goed *a* heeft hetzelfde gevolg. De consequentie zal zijn; wanneer men de voorraad technisch en niet economisch, naar zijn functie in het bedrijf, beziet, dat op goed *a* bij oplopend prijsniveau een grote ten volle belastbare winst wordt geboekt, welke echter onmiddellijk moet worden vastgelegd in de nieuw te vormen voorraad van goed *b*. Ook in dit geval zou belastingheffing van schijnwinst plaatsvinden.

In deze algemene notitie kan hierop niet nader worden ingegaan. Met een op perfectionisme gerichte wettekst zal dit vraagstuk uiterst moeilijk op te lossen zijn. Met goede wil van de zijde van bedrijfsleven en fiscus is wellicht veel te bereiken.

Beoordeling.

Het lifostelsel is een grote verbetering, waarmee de Mi-

nister ongetwijfeld de erkentelijkheid van het bedrijfsleven zal oogsten. De bedenkingen doen zich gevoelen, indien de voorraden van de „ijzeren voorraad” zouden gaan afwijken. Het is daarom van het grootste belang, de voorraden op de balansdata zoveel mogelijk op het normale niveau te houden. Daarvan hangt het in hoge mate af, of nog in belangrijke mate belasting over schijnwinsten zal worden betaald. Het sub 4 gestelde probleem van de „kwaliteit” van de voorraad, dat zich ook bijv. bij de ijzeren voorraad theorie voordoet, kan, indien geen oplossing mocht worden gevonden, nog tot onverwachte fiscale verplichtingen leiden. Het niet meer toelaten van waardering tegen marktprijs, indien deze zou dalen beneden het prijsniveau van 1 Januari 1950, is zeer te betreuren, aanvechtbaar en eenvoudig te verhelpen.

Róterdam.

R. Burgert.

AANTEKENING

De economische ontwikkeling van Chili

Chili, één van de belangrijkste staten van Zuid-Amerika, strekt zich als een 4.300 km lange kuststrook (18°-56° Z.B.) uit tussen de Cordilleras de los Andes in het Oosten en de Grote Oceaan in het Westen. De breedte van deze kuststrook varieert van 110 tot 400 km; de oppervlakte bedraagt 738.455 km². Chili is dus ruim 22 maal zo groot als Nederland, doch telt slechts ongeveer 5,8 mln zielen.

Geografische indeling.

Het land is eigenlijk een deel van de Westelijke helling van het Andesgebergte; alleen in het Zuiden, bij Straat Magelhaes, omvat het tevens een stuk van het Patagonisch terrassenland. De bodemgesteldheid wordt dan ook grotendeels bepaald door de Cordilleras, die het land in zijn gehele lengte doorsnijden.

Ruw geschetst kan Chili worden verdeeld in vijf geografische zones, die elk hun eigen betekenis hebben voor de economische structuur. Het zijn:

1. De woestijnzone, een bijna regenloos, zeer warm gebied in het uiterste Noorden. Dit deel is van groot belang door de rijkdom aan metalen en mineralen.

2. Daarna volgt, naar het Zuiden gaande, een zone, die men semi-woestijnzone zou kunnen noemen. Het is een gebied met weinig regen, die dan nog vnl. in de wintermaanden valt, maar waar met behulp van irrigatie landbouw wordt bedreven. In deze streek worden bovendien delfstoffen, zoals koper, ijzer enz. gevonden.

3. In het noordelijk centrale deel van Chili, de agrarische zone, valt in de winter overvloedig regen. De zomers zijn er echter droog. De bodem is er vruchtbaar, zodat de natuurlijke factoren aanwezig waren om een belangrijk landbouwgebied te doen ontstaan. Tevens vindt men in dit deel van Chili een goed ontwikkelde industrie, steenkool-exploitatie en een kopermijn. Hiermede wordt verklaard, waarom deze centrale zone het gebied van de grote steden is.

4. Het zuidelijk centrale gebied is gedeeltelijk met bossen bedekt. Voor het overige is er veel bouw- en grasland. De landbouw, maar vooral ook de veeteelt, spelen hier een voornaam rol.

5. Het zuidelijkste deel van Chili is een zone met dichte woeste wouden, gletschers, bergen en fjorden. Het heeft een ruw klimaat en een schaarse bevolking. In het uiterste Zuiden vindt men schapenteelt; dit is het land van de grote schapenfokkerijen.

Landbouw.

Van de totale oppervlakte van Chili is ongeveer 55 pCt volkomen ongeschikt voor de landbouw. De bodem wordt voorts voor 19 pCt in beslag genomen door bos en oerwoud, zodat 26 pCt of 19,5 mln ha voor bebouwing in aanmerking komt. Van deze oppervlakte wordt slechts 12 à 15 pCt, d.i. ongeveer 3 mln ha, bebouwd; de rest bestaat voor 20 pCt uit land, dat niet geëxploiteerd wordt en voor 68 pCt uit met ongecultiveerd natuurgewas bedekte grond. Hieruit blijkt, dat het landbouwareaal nog voor belangrijke uitbreiding vatbaar is.

Wat de bedrijfsmethoden betreft moet worden opgemerkt dat over het algemeen op primitieve wijze wordt gewerkt. Het aantal tractoren en andere landbouwwerktuigen is nog betrekkelijk gering. De productie staat dan ook op een laag niveau. Van de arbeidende bevolking is 33,5 pCt in deze tak van bedrijf werkzaam, terwijl ze slechts 15,8 pCt van het nationale inkomen opbrengt.

Het voornaamste landbouwgebied loopt van Valdivia tot iets ten Noorden van Valparaiso. De belangrijkste producten zijn: tarwe, gerst, haver, maïs en rijst. Voor de eerstgenoemde drie producten volgen hieronder enkele cijfers.

Jaar	Tarwe		Gerst		Haver	
	ha	tonnen	ha	tonnen	ha	tonnen
1945-46	792.739	951.045	44.577	77.886	80.128	84.094
1946-47	757.885	902.562	59.336	93.878	83.850	67.365
1947-48	818.667	1.071.216	66.890	111.061	92.612	72.228
1948-49	867.232	1.113.484	66.150	93.785	99.820	85.235
1949-50	834.552	904.806	55.465	101.032	98.963	57.266

Fruitteelt vindt men in vrijwel geheel centraal Chili. Europese vruchtbomen gedijen in dit gebied voortreffelijk, vooral in de koelere delen. Appelen, peren, pruimen en perziken worden hier in grote getale geteeld. De warmere streken van deze zone leveren sinaasappelen, citroenen, abrikozen en dergelijke vruchten op.

Van grote betekenis is de wijnbouw, waarvan de Zuidgrens wordt gevormd door de 38ste breedtegraad. Chili brengt uitstekende wijnen voort; de beste soorten zijn te vergelijken met Franse en Rijnwijnen. Een klein deel van de productie wordt uitgevoerd.

De Chileense landbouw is niet in staat om de groeiende industrie van voldoende grondstoffen te voorzien, terwijl hij tevens in steeds mindere mate aan de toenemende bevolking de benodigde voedingsmiddelen kan verschaffen. Mechanisatie, verbetering van werkmethoden en irrigatie kunnen hierin verbetering brengen, evenals het aanleggen van een goed wegennet en voldoende opslagruimten. De Regering blijkt de laatste jaren een open oog hiervoor te hebben, zodat enkele bescheiden stappen in de goede richting konden worden gezet. Het financieringsvraagstuk is hierbij één van de grootste problemen, vooral als de export stagnaert of weinig oplevert.

Veeteelt.

De veeteelt wordt begunstigd door de voortreffelijke weiden, zowel in de dalen als in het gebergte. De kwaliteit van het vee is aanzienlijk verbeterd door de kruising met Europese rassen ten behoeve van de zuivelproductie. Het aantal runderen bedraagt ongeveer 2,5 mln en het aantal varkens meer dan 0,5 mln. De schapeenteelt is, behalve op Chiloë, in handen van grote ondernemingen, die in Patagonië in de Andesdalen schapenfokkerijen hebben gevestigd. Het totaal aantal schapen wordt op 6 à 7 mln geraamd. Hiervan wordt 40 pCt in deze zuidelijke streken aangetroffen. De schapenhouderij levert grote hoeveelheden vlees, wol en huiden op, artikelen, die van belang zijn voor de export.

Mijnbouw.

Chili is het belangrijkste mijnbouwland van het vasteland van Zuid-Amerika. Het produceert bijna 2/3 van de totale waarde van de bodemschatten, die in dit deel van de wereld gewonnen worden.

De eerste plaats op de productieranglijst neemt nog steeds de *salpeter* in. De monopoliepositie van Chili op de wereldmarkt voor dit product werd door de langs synthetische weg bereide stikstofmeststoffen teniet gedaan. In 1913 leverde het land nog 90 pCt van de totale wereldhoeveelheid, heden ten dage nog slechts 8 pCt. De uitvoer van salpeter bedraagt ongeveer 20 pCt van de totale waarde van de Chileense export. Uit het afvalloog van de salpeter worden grote hoeveelheden jodium verkregen. Chili levert ongeveer 70 pCt van de wereldproductie van dit artikel.

Na salpeter is *koper* het belangrijkste mijnbouwproduct. Wat de jaarlijkse productie betreft is Chili, na de Verenigde Staten, het voornaamste koperland van de wereld. Volgens de meest recente schatting van de wereldreserves van kopererts, beschikt Chili over de belangrijkste koperreserves.

Het grootste deel van het kopererts wordt in het land zelf gesmolten en in de vorm van staven uitgevoerd. De koperexport maakt ongeveer de helft uit van de gehele export naar waarde. In de Chileense kopermijnbouw is het Noordamerikaanse kapitaal zeer sterk geïnteresseerd. Het beheerst ongeveer 90 pCt van de productie.

Sedert de eerste wereldoorlog worden in Chili ook *ijzermijnen* geëxploiteerd. Tot 1930 ging alle erts naar de Verenigde Staten. De exploitatie was nl. in handen van de Bethlehem Steel Co. Sinds genoemd jaar wordt evenwel het ijzererts in het land zelf verwerkt in een Siemens Martin elektrische hoogoven, gedreven door hydro-electrische energie. De opkomende nationale ijzer- en staalindustrie van Corral en Huachipato heeft zich in de laatste jaren tot een niet te verwaarlozen deviezenbron voor Chili ontwikkeld.

Tot de weinige Zuidamerikaanse landen, die *steenkoollagen* bezitten, behoort ook Chili. De jaarlijkse productie bedraagt ongeveer 2,5 mln ton. Van de andere delfstoffen, die in dit land voorkomen, noemen wij: goud, zilver, mangaan, molybdeen, zwavel en keukenzout, terwijl tenslotte nog gewezen dient te worden op de zich uitbreidende aardolieproductie in de Magallanes-zone.

Industriële ontwikkeling.

Eerst tijdens de eerste wereldoorlog kwam de Chileense industrie tot ontwikkeling, waarbij de Regering een beschermende politiek voerde met als doel het land autarkisch te maken. Deze ontwikkeling is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de toepassing van de waterkracht, die in grote hoeveelheid aanwezig is (hydro-electrische kracht). Een tweede factor was de invloed van de Corporación de Fomento de la Producción, een overheidsinstelling, die zich ten doel stelt, de industrialisatie te bevorderen. Ze wordt gefinancierd met belastinggelden en investeert jaarlijks ongeveer 600 à 700 mln pesos in productieve ondernemingen.

De tweede wereldoorlog stimuleerde de Chileense industrie in sterke mate, daar door de overal heersende schaarste ook voor de producten van Chili een goede afzetmarkt bestond. De belangrijkste industrieën zijn: de voedingsmiddelenindustrie, de textiel- en kledingindustrie, de metaal- en chemische industrie en de leer-, rubber-, papier- en houtindustrie.

De industrie is voornamelijk geconcentreerd in de vier grote steden, die hun bevolking in de laatste halve eeuw vervier- of vervijfvoudigd zagen.

Buitenlandse handel.

De handelsbalans van Chili, die sinds 1920 alleen in het

jaar 1930 passief was, heeft ook tijdens en na de oorlog een exportoverschot te zien gegeven, zoals uit het volgende overzicht blijkt:

	Invoer	Uitvoer	Invoer uit Nederland	Uitvoer naar Nederland
	(in mln gouden pesos)		(in mln gouden pesos)	
1946	953,7	1.113,7	0,8	20,1
1947	1.307,3	1.356,1	3,5	18,9
1948	1.303,8	1.597,6	3,7	23,8
1949	1.475,0	1.493,2	5,1	20,4
1950 (1e helft) ..	576,5	615,9	3,2	1,8

De import omvatte in de laatste jaren in volgorde van belangrijkheid voornamelijk: machines en werktuigen, chemicaliën, metallurgische producten, transportmiddelen, levensmiddelen, landbouwproducten, mijnbouwproducten, textiel en dierlijke producten. Verschuivingen hebben in de samenstelling van de invoer plaats gevonden, vooral ten gevolge van de toenemende industrialisatie. Als voorbeeld noemen wij de gedaalde import van textiel, resultaat van de uitbreiding van de nationale textielindustrie. In 1949 had een grote invoer van transportmiddelen, ijzer, staal, machines en werktuigen plaats, mogelijk gemaakt door credieten van de Export-Importbank ter waarde van circa \$ 50 mln. Bij de export domineerden de mijnbouwproducten. Deze maakten meer dan 80 pCt van de totale uitvoer uit. Daarna volgden landbouwproducten (10 pCt) en dierlijke producten (4 pCt).

Uit het onderstaande overzicht van de geografische verdeling van de in- en uitvoer blijkt, dat de Verenigde Staten na de oorlog verreweg de belangrijkste handelspartner van Chili zijn. In 1938 ging slechts 16 pCt van de totale uitvoer naar de Verenigde Staten, terwijl 28 pCt van de invoer uit dit land kwam. Ondanks het feit, dat Chili een levendig handelsverkeer met andere Zuid Amerikaanse Staten heeft (vooral met Peru, Argentinië en Brazilië), neemt toch Europa in 1948 en 1949 de tweede plaats in op de ranglijst van handelspartners. Dit komt hoofdzakelijk door de relatief hoge Chileense export naar dit werelddeel. De totale waarde van de uitvoer van de Europese landen naar Chili bedroeg in 1949 276 mln gouden pesos, de import uit Chili 479 mln. De Europese handelsbalans met dit land leverde derhalve in 1949 een passief saldo op van 203 mln gouden pesos.

In- en uitvoer naar landen. (in procenten van de totale waarde)

Uitvoer naar:	1945	1948	1949	Invoer uit:	1945	1948	1949
Ver. Staten	57	53	49	Ver. Staten	43	43	54
Zuid-Amerika ...	18	9	10	Zuid-Amerika ..	45	30	19
Overige landen ¹⁾	25	38	41	Overige landen ¹⁾	12	27	27
Totaal	100	100	100	Totaal	100	100	100

¹⁾ Hiervan maakt Europa het grootste deel uit.

Evenals in andere Zuid Amerikaanse Staten het geval is, begint Duitsland zich in Chili weer een plaats op de markt te veroveren. In de eerste helft van 1950 was de import uit dat land al meer dan tweemaal zo groot als in geheel 1949, toen zij 4,2 mln goudpesos bedroeg.

Nederland importeert belangrijk meer uit Chili dan het daarheen uitvoert. De laatste jaren is er echter een duidelijke verbetering voor ons land waarneembaar. In 1950 was het deficit aanzienlijk geringer dan in de voorafgaande jaren. Er werd toen voor f 6,5 mln uit Chili ingevoerd, terwijl de uitvoer f 3,5 mln bedroeg. De invoer in Nederland bestond in dat jaar voor ongeveer 65 pCt uit meststoffen en voor bijna 15 pCt uit wol. De belangrijkste uitvoerproducten naar Chili waren machines en werktuigen

(28 pCt), vaseline, aardwas, pek (15 pCt), melkproducten (13 pCt), glas, glaswerk, verven en vernissen.

De invloed van de herbewapening op de Chileense economie.

Zoals reeds werd opgemerkt, wordt de Chileense economie gekenmerkt door een klein nationaal inkomen en een grote afhankelijkheid van het buitenland. Reeds vóór de oorlog bedroeg de export ongeveer 30 à 35 pCt van de nationale productie, een percentage, dat in de oorlogsjaren verder is gestegen. Daarbij komt nog de eenzijdigheid van het Chileense exportpakket. Salpeter en koper maken hiervan tezamen ongeveer 70 à 80 pCt uit, waarvan koper ongeveer 50 à 65 pCt. Voorts komt 25 à 30 pCt van de waarde van de export niet in het land terug als gevolg van het buitenlandse kapitaal (vnl. Noordamerikaans), dat o.a. de gehele kopermijnbouw beheerst; Amerika is tevens de enige afnemer van Chileens koper. Wanneer men tenslotte bedenkt, dat Chili voor de aankoop van machines en bepaalde grondstoffen grotendeels en van voedingsmiddelen gedeeltelijk op invoer is aangewezen, dan blijkt duidelijk van welk enorm belang de opbrengst van de export, dus van koper en salpeter, voor het Chileense economisch leven is.

Toen dan ook in 1949 een kentering van de exportconjunctuur voelbaar werd, welke gepaard ging met een sterke daling van de koperprijzen, leidde dit tot grote interne moeilijkheden, welke tenslotte uitliepen op een devaluatie van de peso. Deze maatregel ging gepaard met een algemene aanpassing van de lonen aan de ingetreden prijsstijging. Door middel van belastingverhoging werd getracht het inflatieprobleem op te lossen. De rentabiliteitsmoeilikheden voor landbouw en industrie, die hieruit voortvloeiden, waren echter van dien aard, dat deze verhoogde belastingdruk tot een daling van de productie ging leiden, terwijl een en ander tevens niet bevorderlijk was voor het aantrekken van de zo noodzakelijke buitenlandse kapitalen in verband met de voortschrijdende industrialisatie.

De algemene herbewapening, na het uitbreken van het conflict in Korea, bracht voor Chili een aanmerkelijke verbetering van zijn economische toestand. Vooral de vraag naar koper nam sterk toe, zodat de productie van dit artikel tot een hoog peil kon worden opgevoerd. Ook de uitvoer van salpeter kon stijgen, doordat de concurrentiepositie in verband met de doorgevoerde rationalisatie van het productieproces, was hersteld. Dat de Chileense deviezenpositie door die vergrote uitvoer tegen bevredigende prijzen ten zeerste werd versterkt, zal duidelijk zijn. Deze ontwikkeling zal uiteraard tevens een gunstige invloed hebben op de exportmogelijkheden naar dit land.

Bronnen: „The South American Handbook” 1950; „Chili: An economy in transition” by P. T. Ellsworth 1945; „Economische Voorlichting” 1950 en 1951; Dr R. L. Beukenkamp: „De positie van de landbouw in de Chileense economie” in „E.-S.B.” van 26 Oct. 1949, blz. 853; „International Financial Statistics”, Februari 1951; „New Statesman Yearbook” 1950.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

De geldmarkt bleef gedurende de verslagweek zeer krap. De weekstaat van De Nederlandsche Bank per 9 April gaf een verdere daling van de deviezenvoorraad te zien, ditmaal zelfs met f 59 mln. Tegenover de hieruit resulterende aanzienlijke deviezenaankopen door de banken staat gedurende deze maand slechts weinig aflopend schatkistpapier, hetgeen tot een krappe geldmarktpositie aanleiding geeft. Het gebrek aan liquide middelen verhindert de banken nieuwe jaarspromessen bij de Agent van het Ministerie van Financiën te kopen en hierdoor dreigt de maand April 1952 vrijwel geheel van vervallend papier te worden ontbloot. Om hieraan tegemoet te komen heeft de Agent deze maand, evenals in Februari jl., de mogelijk-

heid geopend bij hem jaarspromessen te kópen, tegen in betaling gifte van papier, vervallend in September en October 1951 (waarvan aanmerkelijke bedragen uitstaan). Uiteraard wordt de groter gelijkmatigheid, die hierdoor in de schatkistpapierportefeuilles kan worden gebracht, door de betrokkenen wel op prijs gesteld. De geldkrapte gedurende de afgelopen week demonstreerde zich in disconto's boven de $1\frac{1}{2}$ pCt. Voor de meeste termijnen bedroegen de noteringen $1\frac{9}{16}$ pCt laten, $1\frac{5}{8}$ pCt bieden. Call noteerde de gehele week het maximum van $1\frac{1}{4}$ pCt.

Op de eerste dag van de nieuwe verslagweek kondigde De Nederlandsche Bank een discontoverhoging van een vol procent aan. Het wisseldisconto werd van 3 op 4 pCt gebracht, het promessendisconto van $3\frac{1}{2}$ op $4\frac{1}{2}$ pCt, de voorschotrente in rekening courant van $3\frac{1}{2}$ op $5\frac{1}{2}$ pCt voor particulieren en op $4\frac{1}{2}$ pCt voor anderen (w.o. banken en discontohandelaren).

Daar het renteniveau op de geldmarkt praktisch geheel afhangt van het door de Minister van Financiën vastgestelde disconto op nieuwe jaarspromessen (momenteel $1\frac{1}{2}$ pCt) is het de grote vraag, of de Minister het nodig zal oordelen de renteverhoging thans ook tot dit papier uit te strekken. De kans hierop is o.i. niet zeer groot.

De kapitaalmarkt.

Het aftreden van Generaal MacArthur heeft de vraag acuut gemaakt, doch nog niet beslist, of de internationale spanning al dan niet zal verminderen. Een overheersende vredesmentaliteit is nog niet onmiddellijk ontstaan; wel sloegen de internationale goederenmarkten reeds een dalende richting in. Anders dan in Wallstreet was de stemming op de Amsterdamse aandelenmarkt gedurende de verslagweek vrij zwak, zoals uit onderstaande indexcijfers blijkt.

De inschrijvingen op de nieuwe $3\frac{1}{2}$ pCt staatslening 1951 zijn niet meegevallen. Van het totale aangeboden bedrag ad f 200 mln werd door het publiek slechts f 56 mln opgenomen; het restant is geplaatst bij Rijksfondsen en andere lichamen ten laste van zgn. voor-inschrijfrekeningen bij het Rijk. De tegenstanders van de thans, in de vorm waarin deze tot dusverre is gevoerd, tot het verleden behorende goedkoop-geldpolitiek kunnen er nu op wijzen, dat de Minister met de renteverhoging te laat komt, „achter de markt aan loopt”, terwijl de voorstanders van hun kant kunnen zeggen, dat thans gebleken is, dat renteverhoging niet helpt om schuldconsolidatie te bereiken.

	6 April 1951	13 April 1951
--	--------------	---------------

Aand. indexcijfers

Algemeen	157,6	155,7
Industrie	222,9	220,6
Scheepvaart	176,8	174,4
Banken	127,5	127,2
Indon. aandelen	55,6	54,4

Aandelen

A.K.U.	173	170 $\frac{1}{2}$
Philips	250 $\frac{1}{2}$	248
Unilever	234 $\frac{1}{4}$	231 $\frac{1}{4}$
H.A.L.	179 $\frac{3}{4}$	179
Amsterdam Rubber	124 $\frac{1}{2}$	123
H.V.A.	132 $\frac{3}{4}$	129 $\frac{3}{4}$
Kon. Petroleum	300	301 $\frac{1}{2}$

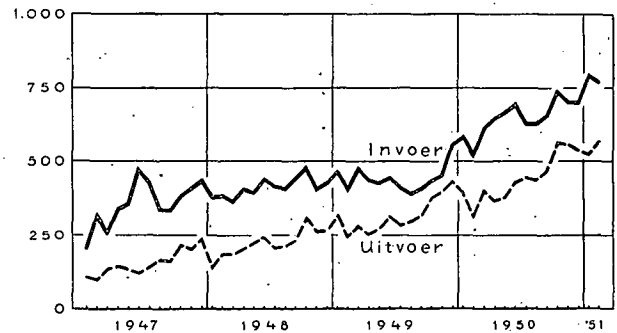
Staatsobligaties

$2\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	77 $\frac{7}{8}$	77 $\frac{11}{16}$
$3-3\frac{1}{2}$ pCt 1947	96 $\frac{1}{2}$	95 $\frac{3}{4}$
3 pCt Invest. certif.	95 $\frac{13}{16}$	95 $\frac{1}{4}$
3 pCt Dollarlening	102 $\frac{7}{16}$	101 $\frac{1}{16}$

J. C. B.

GRAFIEKEN

De buitenlandse handel van Nederland.
(in miljoenen guldens)

Bron: C.B.S.

STATISTIEKEN

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en munitariaal	Vorderingen en geldwaardige papieren, luidende in buitenlandse geldsoorten	Buitenlandse betaal-middelen	Vorderingen in guldens, voortvloeiende uit betalings-accoorden	Voorschotten in rekening courant
19 Mrt '51	1.192.511	952.392	2.426	275.522	87.700
27 Mrt '51	1.192.616	944.515	2.466	276.116	101.174
2 Apr. '51	1.192.607	929.566	2.301	291.418	110.813
9 Apr. '51	1.192.259	924.130	2.071	276.021	123.356
16 Apr. '51	1.192.437	770.575	1.770	267.633	109.186

Data	Bankbiljetten in omloop	Saldo in rekening courant				
		Totaal	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Saldo voortvloeiende uit betalings-accoorden	Ander saldo van niet-inge-zeten
19 Mrt '51	2.731.816	2.213.906	123.212	1.385.507	338.331	104.468
27 Mrt '51	2.761.246	2.201.032	81.741	1.385.506	367.387	104.631
2 Apr. '51	2.776.724	2.186.054	72.820	1.454.544	397.677	108.316
9 Apr. '51	2.722.925	2.228.531	103.755	1.454.544	433.560	107.840
16 Apr. '51	2.687.976	2.075.670	51.968	1.454.544	312.885	108.229

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Goud-voorraad	Tegoed op het buitenland	Accoord Europensc Betalingsunie	Vorderingen o. h. buitenland, i. v. m. betalingsacc.	Handelspapier op België en over-heids effecten	Voorschotten op overheidsfondsen
1 Mrt 1951	30.308	757	1.375	7.011	15.864	382
8 Mrt 1951	30.308	618	1.330	7.599	15.564	305
15 Mrt 1951	30.093	295	1.178	7.626	14.824	417
21 Mrt 1951	29.751	266	1.114	8.039	14.757	307
29 Mrt 1951	29.471	2.104	989	8.006	13.758	546
5 Apr. 1951	31.206	249	941	8.217	13.697	486

Data	Doel- en pasmunt	Totaal activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening courant saldi		
				Schatkist	Verbintenissen t.o. het buitnl. i. v. m. betalingsacc.	Totaal
1 Mrt 1951	279	95.018	87.085	11	1.276	4.492
8 Mrt 1951	279	95.221	86.483	8	1.204	5.057
15 Mrt 1951	316	94.005	85.566	10	1.553	5.192
21 Mrt 1951	329	93.622	85.026	9	1.504	5.408
29 Mrt 1951	336	94.475	85.010	15	1.537	6.024
5 Apr. 1951	354	94.523	86.122	99	1.458	4.628

Fa. A. O. Beuth van Wickevoort Crommelin

Corns. v. d. Lindenstraat 22
Amsterdam-Z. - Tel. 25410

**Onafh. Verzekeringsadv.
LOD. S. BEUTH**

deskundige ter zake van:

Pensioen-voorzieningen
voor staf en personeel
Oranisatie Ondernemings-
en Bedrijfs-Pensioenfondsen
Aanpassing aan nieuwe wet
Pensioen-en Spaarfondsen

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij

H. A. M. Roelants
Schiedam

- Diversen -

Te koop BUICK 1946, in
uitst. staat, motor '49, licht-
grijs, open dak, A.N.W.B.-
rapport. Prijs f 6.500.—. N.V.
Nederl. Rijnvaartvereniging,
Westerkade 2, Rotterdam-C.

Zaterdag 21 April ver-
schijnt „Groothandel”
met een aan Oosten-
rijk gewijd nummer.

Aanvragen voor
proefnummers te
richten aan

H. A. M. Roelants,
Postbus 42, Schiedam

N.V. Koninklijke Nederlandsche Petroleum Maatschappij

gevestigd te 's-Gravenhage

De ondergetekende maakt bekend, dat met ingang van 1 Mei 1951 bij de hier na te melden kantoren de gelegenheid zal worden opengesteld om de door haar uitgegeven aandeelbewijzen en onderaandeelbewijzen Nrs 1 t/m 604.349 H, voorzien, van talon en dividendbewijzen 93 t/m '96, om te wisselen tegen nieuwe aandeelbewijzen en onderaandeelbewijzen met talon en dividendbewijzen 97 t/m 143. Voor deze omwisseling worden door de Vennootschap geen kosten in rekening gebracht.

De nieuwe stukken zullen, evenals de oude, de nummers 1 t/m 604.349 H dragen. Om technische redenen zal echter de uitreiking van de nieuwe stukken geschieden ongeacht de nummers der daarvoor ingeleverde oude.

Er zal naar gestreefd worden bij aanbidding van 10 of meer onderaandeelbewijzen, daarvoor zoveel mogelijk volledige series nieuwe onderaandeelbewijzen in ruil te geven. Echter zal er bij deze omwisseling géén gelegenheid

bestaan om voor een oud aandeel van f. 1.000.— tien nieuwe onderaandelen te ontvangen, of tien oude onderaandelen in te wisselen tegen een nieuw aandeel van f. 1.000.—.

Ter bevordering van een snel verloop van de omwisseling zullen de om te wisselen stukken reeds vanaf 23 April a.s. bij de na te melden kantoren kunnen worden ingeleverd, waarna op 1 Mei a.s. zal worden begonnen met de aflevering der nieuwe stukken.

Wij adviseren onze aandeelhouders zo spoedig mogelijk hun stukken te doen omwisselen, aangezien de dividendbewijzen 93 t/m '96 niet zullen worden aangewezen voor enige dividendbetaling of als claimcoupon zullen worden gebruikt. (Het eerst volgend dividend zal worden betaalbaar gesteld op dividendbewijs 97).

Aandeelbewijzen, welke aan toonder luiden, kunnen in Nederland ter inwisseling worden aangeboden bij:

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V. te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage,
Amsterdamsche Bank N.V. te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage,
Banque de Paris et des Pays-Bas te Amsterdam,
De Twentsche Bank N.V. te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage,
Heren Dunlop & Co. te Amsterdam,
Heren Dunlop & Philips te Amsterdam,
Heren Gebroeders Boissevain te Amsterdam,
Heren Heldring & Pierson te 's-Gravenhage,
Heren Van der Hoop, Offers & Zoon te Rotterdam,
Heren Hope & Co. te Amsterdam,
Incasso-bank N.V. te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage,
Kas-Vereeniging N.V. te Amsterdam,
Heren R. Mees & Zoonen te Rotterdam en 's-Gravenhage,
Heren Pierson & Co. te Amsterdam,
Rotterdamsche Bank N.V. te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage,
Heren Schill & Capadose te 's-Gravenhage.

Aandeelbewijzen, welke gesteld zijn op naam, dienen, door tussenkomst van een bankinstelling, uitsluitend ten kantore van de ondergetekende ter inwisseling te worden aangeboden.

Ten aanzien van aandelen Nrs 1 t/m

604.349 H, waarvan geen aandeelbewijs in omloop is, zal een vernummering plaats hebben in de desbetreffende boekingen in het register van aandeelhouders, van welke vernummering de betrokken aandeelhouders per 1 Mei a.s. in kennis zullen worden gesteld.

Inlichtingen omtrent de eisen, waaraan de ter inwisseling in te leveren stukken moeten voldoen i.v.m. het Kon. Besluit Herstel Rechtsverkeer en het Deviczenbesluit 1945, zullen kunnen worden verstrekt door bovengenoemde bank- en creditinstellingen.

's-Gravenhage, 16 April 1951.

N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE PETROLEUM MAATSCHAPPIJ.

Het Blad voor
Personeels-
Annonces

HANDEL-MAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

AMSTERDAM-C. • HEERENGRACHT 450

Alle Bankzaken

KAPITAAL EN RESERVES F. 24.500.000

vacatures

Grote Levensverzekeringmaatschappij
te Amsterdam
heeft plaats voor een

JONG JURIST

Br. onder no. E.S.B. 16-3, bureau van dit blad,
Postbus 42, Schiedam.

BEDRIJFSECONOOM

Bij Econ.-Technol. Instituut kan m.i.v. 1 Mei
acad. medewerker worden geplaatst v. Bedrijfs-
economische werkzaamh. Vereisten: zelfst. rap-
porten opstellen, ervaring balansanalyse, kost-
prijsber., onderh. m. industr. ondernemers. Aanv.
salaris f 4000.—. Br. onder no. E.S.B. 16-4, bur.
v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

beschikbare krachten

ELECTRO-TECHNICUS

wenst van positie te veranderen. M.T.S.-diploma, mod.
talen. Veelj. ervaring in binnen- en buitenland. Vol-
komen bekend met de fabricage van Röntgen-appara-
ten. Bovendien op de hoogte van de productie van
chem.-cosmetische artikelen. Goed organisator. Ge-
wend leiding te geven in middelgrote bedrijven. Leef-
tijd 42 jaar. Prima referenties. Aanb. onder no. E.S.B.
16-2, bur. v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

Ook voor Beschikbare Krachten is een annonce in
„Economisch-Statistische Berichten” de aangewezen
weg. Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons
bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het
nummer van dezelfde week worden opgenomen.

Voor Nederlandse deelnemers organiseert het
CIHAN de inzending naar de Internationale

JAARBEURS

20 AUG. - 20 SEPT. 1951

te **IZMIR** (Turkije). De grootste Jaarbeurs
voor 't Midden-Oosten

- De eerste Nederlandse deelneming aan een Turkse
jaarbeurs.
- Extra jaarbeurscontingent uitsluitend voor deel-
nemers aan deze gemeenschappelijke inzending.
- CIHAN regelt huur, ontwerp, opbouw en inrich-
ting van de stands, in-, uit- en doorvoerformalitei-
ten, transport van alle expositiegoederen.
- Aanmelding zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk half
Mei a.s.

Alle inlichtingen telefoon 77.19.58 (K 1700)

Afd. Buitenl. Jaarbeurzen en Exposities. Kantoor 9-17 uur.

CENTRAAL INSTITUUT TER BEVORDERING V. D. BUITENLANDSE
HANDEL (CIHAN) - DEN HAAG - BEZUIDENHOUTSEWEG 64

**ECONOMISCH-
STATISTISCHE BERICHTEN**

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Ehomomie
14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26.— per jaar,
voor België/Luxemburg f 28.— per jaar, te voldoen door storting van
de tegenwaarde in Belgische francs bij de Banque de Commerce te
Brussel of op haar Belgische postgirorekening no 260.34.

Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26.—, overige
landen f 28.— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden
beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk,
Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma
H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300,
toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven op
aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60
per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht
voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Losse nummers 75 cents, resp. 10 B. francs